GÖTEBORGS UNIVERSITET

“Ja, ja frågan är om man får det”

En studie om samverkan och vårdnadshavares möjlighet till delaktighet i förskolan.

Namn: Anna Wallin, Caroline Åberg Strandberg och Eva-Lena Persson Dubos
Program: Förskollärarprogrammet

Examensarbete: 15 hp
Kurs: LÖXA2G
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2020
Handledare: Anne Solli
Examinator: Pia Williams

Nyckelord: Delaktighet, samverkan, inskolning, makt, kommunikation.

Abstract

Samverkan lyfts ofta som central för att kunna bidra till att barn får en positiv och trygg förskolemiljö. Däremot finns det ingenstans beskrivet hur arbetet med samverkan skall utföras. I denna studie undersöks hur vårdnadshavare och förskollärare uppfattar delaktighet, samverkan och kommunikation under och efter inskolningen. Vår studie utgår ifrån fenomenografi som vetenskaplig teori då vårt fokus är vårdnadshavarnas och förskollärarnas uppfattningar kring samverkan. Vidare diskuterar vi den variation i uppfattningar som finns, samt om denna variation kan ha betydelse för samverkan mellan hemmet och förskolan. Detta gör vi för att stärka kunskapen kring inskolning och bidra med fler verktyg och förståelse i arbetet för en god samverkan. Vi har valt att göra en empirisk studie med kvalitativ ansats genom intervjuer. Vi stödjer oss även på tidigare forskning för att tydliggöra den variation av uppfattningar som finns kring samverkan. Resultatet i vår studie visar att vårdnadshavare och förskollärare har olika uppfattningar om vad delaktighet innebär, samt att en del av de tillfrågade också påvisade skilda uppfattningar kring vad som utmärks av en god samverkan och kommunikation. Vi finner även att det finns dolda maktstrukturer mellan förskollärare och vårdnadshavare. Detta var inget som de själva uttryckte, upplevde eller uppfattade som makt. De tillfrågade såg detta snarare som en naturlig hierarki, då både förskollärare och vårdnadshavare uttryckligen ansåg att det var förskolläraren som besatt den största kunskapen och erfarenheten. I slutet av rapporten diskuterar vi resultatet av studien i relation till våra frågeställningar utifrån vår valda teori, samt dess relevans för förskoleverksamheten och förskoläraryrket. Vidare lyfter vi intressanta frågeställningar för framtida forskning.

Förord

Syftet med studien var att undersöka hur vårdnadshavare och förskollärare uppfattar inskolningen av barn på förskolan, samt hur samverkan såg ut under inskolning. Vidare ville vi undersöka hur samverkan efter inskolningsperioden tog sig i uttryck. Intresset att undersöka detta väcktes under våra år som studenter på förskollärarprogrammet, då vi kunde höra från förskollärare på våra VFU-platser att just inskolning var ett intressant ämne att fördjupa sig i. Samtidigt kunde vi uppleva att trots att det var gott klimat mellan vårdnadshavare och förskolepersonal, så uppfattade vi sällan att vårdnadshavare och personal talade med varandra i någon större utsträckning. Detta gjorde oss nyfikna på att undersöka samverkan och kommunikation närmare och då med fokus på under och efter inskolning.

Vi vill tacka vår handledare Anne, som med stöttning, kloka råd och vägledning hjälpt oss att ro detta i hamn. Vi vill också tacka våra familjer för deras förståelse över vår sviktande närvaro i vardagens bestyr under denna period av skrivande. Ett stort tack går också till de vårdnadshavare och förskollärare som ställt upp med sin tid och sin energi för att hjälpa oss att besvara våra frågeställningar, trots att rådande omständigheter i samhället gjort att deras arbetsbörda ökat ytterligare.

Innehållsförteckning

1 Inledning ... 3
2 Syfte och undersökningsfrågor/frågeställningar ... 4
3 Tidigare forskning ... 4
3.1 Samverkan utifrån ett föräldraperspektiv ... 5
3.2 Samverkan utifrån förskollärares perspektiv kopplat till yrkeskompetens ... 5
3.3 Pedagogers syn på samverkan under inskolning ... 5
3.4 Pedagoger och vårdnadshavares maktrelationer ... 6
3.5 Förskollärarens kommunikation med vårdnadshavare ... 6
3.6 Sammanfattning ... 6
4 Teoretisk utgångspunkt ... 6
4.1 Fenomenografi ... 7
4.2 Centrala begrepp ... 7
4.2.1 Fenomen ... 7
4.2.2 Uppfattning ... 8
4.2.3 Variation ... 8
5 Metod ... 8
5.1 Metodval ... 8
5.2 Urval ... 9
5.3 Genomförande ... 10
5.4 Analysmetod ... 10
5.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet ... 11
5.6 Forskningsetik ... 12
6 Resultatredovisning ... 13
6.1 Delaktighet ... 13
6.1.1 Förskollärare: ... 13
6.1.1.1 Delaktighet i form av tid ... 13
6.1.1.2 Delaktighet genom dialog ... 14
6.1.1.3 Delaktighet genom information ... 14
6.1.2 Vårdnadshavare: ... 14
6.1.2.1 Tveksamhet kring delaktighet ... 14
6.1.2.2 Ingen delaktighet samt osäkerhet kring inflytande ... 15
6.1.2.3 Delaktighet i form av information och fysiskt deltagande ... 15
6.1.3 Slutsats ... 15
6.2 Samverkan och kommunikation ... 16
6.2.1 Förskollärare: ... 16

6.2.1.1 Samverkan och kommunikation i form av lyhördhet 16
6.2.1.2 Samverkan och kommunikation genom relevant information 16
6.2.1.3 Samverkan och kommunikation vid behov 16
6.2.1.4 Samverkan och kommunikation för att skapa relation 17
6.2.2 Vårdnadshavare: 17
6.2.2.1 Samverkan och kommunikation genom information 17
6.2.2.2 Samverkan och kommunikation genom specifik information 17
6.2.2.3 Samverkan och kommunikation som lämnar mer att önska 18
6.2.2.4 Samverkan och kommunikation som möjlighet att bygga broar tillsammans med hemmet 18
6.2.2.5 Samverkan och kommunikation som avtar 18
6.2.3 Slutsats 18
6.3 Makt 19
6.3.1 Förskollärare: 19
6.3.1.1 Makt från vårdnadshavare 19
6.3.1.2 Makt i form av kompetens 20
6.3.1.3 Makt genom kunskap 20
6.3.2 Förskollärarnas dolda maktstrukturer: 20
6.3.2.1 Makt utifrån ett verksamhetsperspektiv 20
6.3.2.2 Makt i form av delaktighet 20
6.3.2.3 Makt genom yrkesprofessionalitet 21
6.3.3 Vårdnadshavarnas dolda maktstrukturer: 21
6.3.3.1 Makt i form av arbetsplats 21
6.3.3.2 Makt i form av osäkerhet och överlåtande av ansvar 21
6.3.3.3 Makt i form av trygghet och tillit 21
6.3.4 Slutsats 22
7 Resultatdiskussion 22
7.1 Hur uppfattar förskollärare och vårdnadshavarna möjligheten till delaktighet i verksamheten? 23
7.2 Vilka uppfattningar finns kring samverkan och kommunikation mellan vårdnadshavare och förskollärare? 24
7.3 Didaktiska konsekvenser 26
7.4 Vidare arbetsområden/fortsatt forskning 27
8 Referenslista 29
9 Bilagor 32
Bilaga 1 Intervjufrågor förskollärare 32
Bilaga 2 Intervjufrågor vårdnadshavare 33
Bilaga 3 Informationsbrev till vårdnadshavare 34

1 Inledning

Ungefär 85% av alla barn mellan 1-5 år i Sverige går i förskolan. Deras första möte med verksamheten har skett genom någon form av introduktion och inskolning. Hur inskolningen ser ut varierar mellan förskolor i landet och det finns ingen regel som säger hur denna inskolning ska gå till (Markström & Simonsson, 2017). Författarna menar att förskolor oftast använder sig av två olika inskolningsmodeller. Den traditionella modellen innebär att barnet under cirka två veckor successivt introduceras in i den pedagogiska verksamheten där vårdnadshavaren är med under inskolningen, men på avstånd. Tanken är att barnet successivt ska skapa relationer och bygga upp sin trygghet med personal, kamrater, miljö och de rutiner som finns på förskolan. Den andra inskolningsmodellen, föräldraaktiv inskolning, innebär att barnet under ca tre dagar skolas in i förskolan tillsammans med en vårdnadshavare. I denna modell befinner sig vårdnadshavaren nära sitt barn, deltar aktivt och gemensamt i de aktiviteter som förekommer i verksamheten, till exempel i leken, samlingar och i matsituationer. Denna modell innebär att vårdnadshavaren inte bara är med sitt barn under inskolningen, utan får också en förståelse för den miljö dennes barn kommer att befinna sig i, hur barnet interagerar med de andra barnen, samt på nära håll få en uppfattning om hur pedagoger arbetar och är tillsammans med barnen (Markström & Simonsson, 2017).

Läroplanen tar inte upp mycket om inskolning och ger inte heller några tydliga beskrivningar om hur den ska gå till. Däremot tar den upp förskollärarens förtydligande ansvar att skapa en trygg anknytning till barnet under inskolningen samt vikten av att vara närvarande och lyhörd som pedagog och med det möta alla barn utefter deras behov. Läroplanen lyfter förskollärarens ansvar att ge förutsättningar för en bra samverkan och relation mellan förskolan och vårdnadshavare (Skolverket, 2018). Dock menar Kultti och Pramling Samuelsson (2016) att detta uppdrag kan tolkas på olika sätt, då innebörden i begreppet samverkan kan ha skilda uppfattningar, detta beroende på om det är förskolans eller vårdnadshavares perspektiv som antas.

I Barnkonventionen står att “alla åtgärder som rör barn ska man i första hand beakta vad som bedöms vara för barnets bästa” (Unicef, 2009). Här hittar vi stöd för tanken att en god samverkan och samarbete mellan alla parter är en förutsättning för barnets bästa. Där förskolläraren ansvarar för att bygga tillitsfulla relationer, visa förståelse för den enskilda individens situation och om möjligt tillgodose familjens önskemål (Engdahl & Ärlemalm Hagsér, 2015).

Förskolläraren skall enligt läroplanen bemöta barnen och deras familjer med respekt, ge dem möjlighet till inflytande och delaktighet, samt etablera en bra samverkan och goda relationer till vårdnadshavare (Skolverket, 2018). Delaktighet är centralt inom demokratin, vilket betyder att människor ska ges möjlighet att påverka, samt fatta gemensamma beslut (Dolk, 2013). I läroplanen lyfts delaktighet som en möjlighet att påverka sin vardag på förskolan (Skolverket, 2018). För att som vårdnadshavare vara delaktig i barnets inskolning krävs ett samspel mellan vårdnadshavare och förskollärare, där tydlig kommunikation och en tät dialog bidrar till en god samverkan. Dessa samtal gör det möjligt att lyfta de förväntningar som finns, samt delge vårdnadshavarna deras möjligheter till inflytande och påverkan för sitt barn, vilket Kultti och Pramling Samuelsson (2016) menar är en förutsättning för en god samverkan under barnets tid på förskolan.

När vi undersöker relationer mellan människor anser vi att det även är relevant att lyfta begreppet makt. Makt är något man kan ha, få, ta och ge. Att makt kan användas i både positiva och negativa syften, men existerar bara i en social relation där ena parten tror att den andre har makt. Makt kan manifesteras i form av social påverkan, d.v.s. makt som finns i vardagliga situationer då man t.ex. böjer sig för majoriteten eller genomför en chefs order. Inom social makt har olika kategorier av makt identifierats, en av dem kallas expertmakt och finns där någon uppfattas ha mer kunskap, erfarenhet eller information än de andra vilket ger dem makt. Här blir kunskap ett uttryck för makt (Nilsson, 2015). Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2015) förklarar hur samhället är uppbyggt av många olika strukturer. En del är synliga och en del mer dolda, outtalade, men vi följer dem ändå p.g.a. att strukturerna är en norm i samhället. Makt är en av dessa strukturer vi måste förhålla oss till i sociala sammanhang så som förskolans verksamhet, både som en öppen och som i en dold struktur.

I vår studie fokuserar vi på den samverkan som förskollärarna utformar och initierar, samt hur den uppfattas av båda parter. Vi uppfattar att förskollärare arbetar för att skapa förutsättningar för god samverkan, men att vårdnadshavare trots det uppfattar att de har lite eller ingen möjlighet till delaktighet. Detta är också något som tidigare forskning uppmärksammat och som vi väljer att undersöka vidare i vår studie. Vi vill uppmärksamma och undersöka den variation av uppfattningar som finns kring samverkan och med det finna ytterligare kunskap om hur arbetet kring samverkan kan se ut.

2 Syfte och undersökningsfrågor/frågeställningar

Vårt syfte med denna studie är att undersöka vårdnadshavares och förskollärares uppfattningar om delaktighet, samverkan och kommunikation under inskolningen. Dessutom vill vi undersöka om och hur förskollärarnas samt vårdnadshavarnas uppfattningar om samverkan förändrats under barnets fortsatta tid på förskolan. Vi vill belysa den variation i uppfattningar som finns genom att intervjua vårdnadshavare och förskollärare på olika förskolor, samt ställa dessa mot varandra i vår analys. På så vis får vi en bredare förståelse och kunskap om de olika perspektiv som finns om samverkan, under och efter inskolningstiden.

Vi har formulerat två frågeställningar som ska säkerställa att vi uppfyller syftet med studien. Dessa frågor kommer vi använda oss av genomgående i vårt arbete med denna studie och även använda dem som utgångspunkt i vår avslutande diskussion.

Hur uppfattar förskollärare och vårdnadshavarna möjligheten till delaktighet i verksamheten?

Vilka uppfattningar finns kring samverkan och kommunikation mellan vårdnadshavare och förskollärare?

3 Tidigare forskning

I detta avsnitt sätter vi in vår studie i ett större perspektiv och kopplar vår studie till tidigare forskning om samverkan mellan förskola och hem. Efter att ha läst igenom flera studier fann vi flertalet nordiska studier med syfte att undersöka hur vårdnadshavare och förskolepersonal uppfattar samverkan. Vi väljer att fokusera på dessa studier då vi anser att den nordiska utformningen av verksamheten ligger nära den praktik vi själva kommer att möta som förskollärare. Dessa studier, i likhet mer vår studie, studerar vårdnadshavares samt

förskollärares perspektiv kring samverkan och ligger till grund för vår studie samt de resultat vi redovisar.

3.1 Samverkan utifrån ett föräldraperspektiv

Vuorinen (2018) har gjort en studie som undersöker samarbetet mellan hem och förskola utifrån föräldrars perspektiv och deras erfarenheter kring detta. Studien består av djupa intervjuer med tio föräldrar som har ett eller flera barn som går i förskolan. Resultatet visar att föräldrar i den här studien strävar efter att finna en förskola till sina barn där det finns kontinuitet hos personalen samt där en god relation skapas mellan personal, barn och föräldrar. Föräldrarna beskriver att det viktigaste för dem är samarbetet med personalen och att deras barn får känna sig trygga, samt att barnen får en god omsorg under tiden på förskolan. Detta menar de är viktigare än själva lärandet för barnet. Föräldrarnas erfarenheter av samarbete med förskolan skiljer sig dock åt, då några uppfattar samarbetet som enkelt medan andra uppfattar att det kan vara svårigheter i att få till ett samarbete med förskolan (Vuorinen, 2018).

3.2 Samverkan utifrån förskollärares perspektiv kopplat till yrkeskompetens

I en studie som Vuorinen m.fl. (2014) genomfört undersökte de hur förskollärare ser på sin yrkeskompetens och hur den tar sig till uttryck i samverkan med vårdnadshavare. De menar att förskollärares kompetens i relation till samverkan med vårdnadshavare ofta tas för given och att det på ett tydligare sätt ingår i yrkesrollen till skillnad mot lärare i skolan. Detta då förskolepersonal på daglig basis möter barnets vårdnadshavare i förskolan till skillnad från skolan där den kontakten allt som oftast sker sporadiskt. Genom intervjuer med 30 stycken kvinnliga förskollärare med varierande yrkeserfarenhet visar resultatet att förskollärare anser att det är ytterst värdefullt att skapa ett förtroende och en trygghet hos vårdnadshavare, samt ha en nära dialog för en fortsatt god samverkan. Det de tillfrågade värderade högst var att etablera och upprätthålla en god kontakt, att vara tydlig i sin kommunikation samt visa empati och förståelse för den enskilda individens livssituation. Detta menade de var avgörande för att skapa en tillitsfull relation, en relation som de menar behöver präglas av en öppenhet och dialog sinsemellan. Men att också framstå som trygg och säker i sin yrkesroll och som person, detta genom att svara på de frågor som uppstår, samt lämna ut relevant information (Vuorinen m.fl., 2014).

3.3 Pedagogers syn på samverkan under inskolning

Markström och Simonsson (2017) undersökte i sin studie hur samverkan mellan förskola och hem sett ut under inskolning. I studien undersöks hur pedagoger uppfattar samarbetet med föräldrar under barnets inskolning. Resultatet i studien visar att ett sätt att skola in sitt barn på, är att låta föräldrarna stå vid sidan om där de förväntas vara passiva. Barnet och pedagogerna ges då möjlighet att bygga upp en relation till varandra, samt möjliggöra för barnet att skapa kontakt till de andra barnen på förskolan. Genom detta sätt skapas en trygghet hos barnet till den nya miljön och de som tillhör den, vilket medför att barnet efter en tid ska känna sig trygg nog att vara på förskolan utan sin vårdnadshavare. Ett annat sätt att skola in sitt barn på, som framkom i studien var att vårdnadshavaren är aktiv i barnets aktiviteter under inskolningen samtidigt som pedagogen får en mer observerande roll, där denne ges möjlighet att se hur barnet interagerar. Samtidigt får pedagogen en inblick i familjen och deras situation. Pedagogerna i studien menar att samarbetet med vårdnadshavarna stärktes när de aktivt deltog

i inskolningen då vårdnadshavarna upplever sig betydelsefulla och mer delaktiga (Markström & Simonsson, 2017).

3.4 Pedagoger och vårdnadshavares maktrelationer

I sin studie på Island fann Einarsdottir och Jónsdóttir (2019) att det råder en ojämn maktfördelning mellan vårdnadshavare och förskollärare. I studien deltog 26 vårdnadshavare samt 5 förskollärare från 5 olika skolor. Resultatet visar att vårdnadshavarna uppfattar att de har en god relation med förskollärarna och till viss del blir hörda och kan påverka sina barns utbildning. Dock är det begränsat vilka möjligheter de ges att påverka och vara delaktiga i mål, utförande, samt miljön i verksamheten. De ges möjlighet att uttrycka sig, men det har ingen reell inverkan på utformningen. Det betyder att förskollärarna behöver ha detta i åtanke när de ska skapa en god samverkan och uppmuntra till vårdnadshavarnas delaktighet i verksamheten. (Einarsdottir & Jónsdóttir, 2019).

3.5 Förskollärarens kommunikation med vårdnadshavare

Eckeskog (2019) har gjort en studie med fokus på kommunikationen mellan förskolepersonal och föräldrar. Resultatet bygger på observationer på fem förskolor där 32 förskoleanställda intervjuades. Studien visar att personal i förskolan till viss del ser sig själva som experter över det praktiska och pedagogiska arbetet på förskolan, medan föräldrar är deltagare i behov av vägledning. Trots att det finns höga förväntningar på att personalen på förskolorna ska ha en öppen och rak kommunikation, visar studien att den inte upplevs som tillräcklig. Olika anledningar kan vara orsaken till att kommunikationen inte uppfyller vårdnadshavarnas önskan. Det kan dels bero på att personalen saknar relevant utbildning, upplevd tidsbrist, samt svaga resurser. Studiens resultat visar att kommunikation med vårdnadshavare behöver ses som en del av förskolans arbete, där det är nödvändigt att personalen har relevant kunskap för att kunna upprätthålla en god kommunikation till vårdnadshavare.

3.6 Sammanfattning

Vi ser att vi kan bidra till ytterligare förståelse kring vikten av en god samverkan, dels under inskolningstiden, men också i den samverkan som sker under barnets fortsatta tid på förskolan. Vår studie kan bidra till ytterligare kunskap för att förbättra arbetet med en god samverkan, då med fokus på de skilda uppfattningar och känslor vårdnadshavare och förskollärare har kring samverkan. Tidigare studier vi funnit har antingen fokuserat på pedagogers uppfattningar eller vårdnadshavares uppfattningar kring inskolning och samverkan. Vårt syfte med studien är att uppmärksamma både förskollärares perspektiv och vårdnadshavares perspektiv kring samma fenomen och med det se om det finns skilda uppfattningar kring dessa. De personer som ingår i vår studie ges alltså möjlighet att svara mot samma frågeställningar, vilket vi inte uppfattat har gjorts tidigare.

4 Teoretisk utgångspunkt

Människor skapar mening i de olika fenomen de ser, vilket medför att människors uppfattningar kring fenomenet därför kan se väldigt olika ut beroende på vem som betraktar dem och vilka tidigare erfarenheter och intressen som finns hos betraktaren. Detta har vi i beaktande då vi tolkar svaren från de vi intervjuat. Vid genomförandet av vår vetenskapliga studie antar vi en teoretisk ansats, vilket innebär att vi är systematiska i vårt arbete, dess utformning, samt under analysen av empirin. Vidare försöker vi bortse från egna intressen samt tidigare erfarenheter när vi analyserar vår empiri, vilket Pramling (2020) menar är

avgörande om en studie ska ses som vetenskapligt grundad. Att använda sig av en teori i analysen av insamlad empiri, gör att vi kan belysa vissa delar och fokusera på det som är relevant för studien. Teorin kan inte förklara allt men kan skapa en djupare förståelse för de fenomen vi väljer att belysa (Svensson, 2015). En vetenskaplig teori identifieras även av flertalet centrala begrepp som direkt kopplas till teorin. Genom att använda oss av dessa begrepp blir studien tydligare, samt får ökad legitimitet genom den vetenskapliga förankringen. Teorin är något som genomsyrar hela vår studie och som avgjort vilka frågor vi valt att använda, hur vi tolkar svaren, samt vad tidigare forskning säger Pramling (2020). I vårt arbete har vi valt att anta en fenomenografisk ansats och använder oss av begrepp som är centrala för vår valda teori. Teori och centrala begrepp presenteras och förklaras nedan.

4.1 Fenomenografi

Edmund Husserl utvecklade den moderna fenomenologin som forskningsinsats med fokus på att studera saker som objekt, ett fenomen, det vill säga att studien har fenomenet som utgångspunkt. Fenomenet är inte skilt från subjektet som uppfattar fenomenet utan de är beroende av varandra. För att kunna studera hur ett fenomen uppfattas behöver vi lägga fokus både på fenomenet och den som ser och tolkar fenomenet. Maurice Merleau-Ponty vidareutvecklade sedan denna filosofi genom att säga att fenomenet inte är utan påverkan från omvärlden. Hur subjektet ser på fenomenet formas bl.a. av subjektets arv, historia, sociokulturella miljö samt språk, vilket kan förstås genom att skapa en intersubjektiv relation med subjektet (Bengtsson, 2011). Ur fenomenologin skapades forskningsinriktningen fenomenografi av en grupp forskare vid Göteborgs universitet under 70-talet. Fenomenografi har sedan kommit att bli en internationellt erkänd forskartradition. Inom fenomenografi ligger fokus på att kartlägga och undersöka variationen i uppfattningar som finns kring samma fenomen i olika grupper (Svensson & Åkerblom, 2020).

I vår studie utgår vi ifrån fenomenografi för att formulera våra frågeställningar och analysera svaren de ger. Då vi antar denna teoretiska utgångspunkt kan vi undersöka vårdnadshavares samt förskollärares olika uppfattningar kring vårt valda fenomen, samt ge dem utrymme att uttrycka sina egna uppfattningar kring fenomenet. Uppfattningar skiljer sig åt beroende på vem vi frågar och det är de variationerna som sedan hjälper oss att förstå fenomenet som står i fokus. Genom att utgå ifrån fenomenografi har vi även möjlighet tolka det som sagts, men även utläsa och tolka det som ”sägs mellan raderna”. Resultaten vi får används för vidare reflektion och problematisering i vår analys, samt i diskussionen (Svensson & Åkerblom, 2020).

4.2 Centrala begrepp

Här beskrivs de begrepp som vi anser är relevanta för vår studie och som är centrala i vår valda teori, Fenomenografi. Vi kommer använda oss av dessa begrepp för att tydligt koppla vår studie till vår valda teori, samt för att säkerställa att vi är systematiska i vårt arbete genom hela processen. Begreppen hjälper oss i vår analys för att förstå vår insamlade empiri, samt på ett vetenskapligt sätt diskutera och reflektera kring våra frågeställningar (Pramling, 2020).

4.2.1 Fenomen

För att kunna genomföra en fenomenografisk studie behöver vi identifiera och beskriva det fenomen eller den företeelse vi vill undersöka och sätta fokus på. Forskningen skall sedan beskriva hur fenomenet uppfattas av en grupp människor samt vilken variation i uppfattningar det finns inom populationen (Svensson & Åkerblom, 2020). Fenomenet i vår studie är den

variation av uppfattningar som vårdnadshavare och pedagoger uttrycker om samverkan under och efter inskolning.

4.2.2 Uppfattning

Inom fenomenografi är det populationens uppfattningar som är av intresse samt hur människor på olika sätt erfar ett och samma fenomen. Begreppet uppfattning utgör sedan den teoretiska utgångspunkten för analysen av studien. Fenomenet kan uppfattas och beskrivas på ett ytligt samt ett mer djupgående sätt, vilket skapar en variation bland uppfattningar hos populationen (Svensson & Åkerblom, 2020). Vår samlade empiri belyser den variation som finns mellan hur vårdnadshavare och pedagoger uppfattar samverkan under och efter inskolningen.

4.2.3 Variation

Hur människor uppfattar ett fenomen skiljer sig åt. En fenomenografisk studie tittar efter variationer eller skillnader i uppfattningar kring olika fenomen, samt vad dessa skillnader har för betydelse i sammanhanget (Svensson & Åkerblom, 2020). För att få fram en variation i vår studie kommer vi intervjua lika många vårdnadshavare som pedagoger angående samverkan under och efter inskolningen. Genom relevanta och välformulerade frågor till vårdnadshavare samt förskollärare, belyser vi den variation som finns och sammanställer sedan ett resultat.

5 Metod

Med hjälp av fenomenografi som teoretisk utgångspunkt ville vi ta reda på förskollärarnas och vårdnadshavarnas tankar, känslor och funderingar kring samverkan under inskolning och hur den fortsatta samverkan sett ut. Vi valde att undersöka detta genom intervjuer då vi gärna ville ha en dialog som skulle ge oss möjligheter att ställa följdfrågor, samt en fördjupad kunskap om den intervjuades uppfattning. Detta gav oss möjligheten att undersöka skillnader i deras uppfattningar genom att de fick liknande frågor att besvara. Intervjuer är mest fördelaktigt för att undersöka hur ett visst fenomen uppfattas (Eriksson-Barajas m.fl., 2013).

5.1 Metodval

Vi behövde ha en förförståelse för vårt valda fenomen, samverkan och inskolning, då det skulle ge oss goda förutsättningar att förstå, tolka och beskriva den data vi samlat in. Intersubjektivitet i ett samtal beskriver Botö m.fl. (2017) som samförståelse och att ett delat perspektiv skapas tillsammans utifrån ett gemensamt fokus. Denna intersubjektivitet strävade vi efter att uppnå tillsammans med de personer vi intervjuade. Det hjälpte oss att förstå och tolka det som uttrycktes, vilket möjliggjorde en mer korrekt analys av vår insamlade empiri. Detta är något som Eriksson-Barajas m.fl. (2013) påtalar som viktigt när en vetenskaplig studie ska genomföras.

Vi valde att genomföra en kvalitativ empirisk studie utifrån ett fenomenografisk ansats. Vi undersökte och studerade tidigare forskning som berört föräldrasamverkan under inskolning. Det materialet användes i resultatet och i vår analys. Ahrne och Svensson (2015) beskriver hur en kvalitativ metod är något som vi bör använda oss av när vi vill ta reda på hur saker och ting uppfattas och vilka känslor och tankar som väcks kring ett visst fenomen.

Det var av största vikt för vår studie att alla i vårt urval ur populationen gavs möjlighet att fritt uttrycka sina känslor och tankar kring vårt valda fenomen, samverkan. Vi uppmuntrade därför personen vi intervjuade, bland annat genom vårt kroppsspråk och genom bekräftande nickningar och ljud till att känna sig trygg nog att delge oss sina tankar och uppfattningar. Genom att vi valde att genomföra kvalitativa semistrukturerade intervjuer, öppnade vi för möjligheten att använda oss av både fasta och icke fasta frågeformuleringar. Vi kunde vidare välja ordningsföljd på frågorna, ha möjligheten att frångå dem, samt ställa följdfrågor som passade för att ge personen ytterligare möjlighet att utveckla och resonera kring sina svar (Eriksson-Barajas m.fl., 2013).

5.2 Urval

Inom vetenskapen handlar population om den grupp av individer som är bäst lämpade att svara på de frågeställningar som finns och med det uppnå syftet med studien (Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020). Populationen i vår studie består av utbildade förskollärare och vårdnadshavare som genomfört inskolningar. Vi väljer att ha dessa två grupper för att kunna belysa variationen mellan deras respektive uppfattningar. Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) menar att en totalundersökning av hela populationen är relevant om det är en liten population, vilket möjliggör för alla att delta. I vårt fall blir detta ett för stort arbete och vi har därför behövt göra ett urval i vår population.

I vår undersökning är det två förskolor som deltar. Dessa förskolor är vi sedan tidigare bekanta med vilket gjorde att valet av dessa blev naturligt då vi redan har en god kontakt med dem. Vi har gjort ett icke slumpmässigt urval av förskollärare (Eriksson-Barajas m.fl., 2013) då vi utgått från vilka som varit på plats, samt vilka som har haft möjlighet att genomföra intervjun. På den ena förskolan intervjuade vi 4 stycken förskollärare och på den andra förskolan intervjuades 3 stycken förskollärare. Samtliga har erfarenhet av att arbeta med alla åldersgrupper på barn, och inskolning av barn i olika åldrar.

Vi hade även planerat att göra ett urval i vårdnadshavare från samma förskolor som de intervjuade förskollärarna, vårdnadshavare som för mer än två år sedan skolade in sina barn på förskolan. Vi menar att det behöver ha gått en tid för att en så rättvis bild av den fortsatta samverkan ska kunna ges. Men pga. rådande omständigheter och restriktioner kring Covid-19 samt tidsbrist hade vi svårt att få ihop 7 stycken vårdnadshavare från dessa förskolor. Vi fick möjligheten att intervjua 3 stycken vårdnadshavare som har sina barn på en av förskolorna, de resterande 4 vårdnadshavarna är genom andra kontakter, såsom föräldrar på våra barns förskolor eller bekanta i vårt närområde. De fick dock precis som de andra i vårt urval, följa samma process för att inte kompromissa på validitet, reliabilitet och generaliserbarhet. De tillfrågade har alla sina barn på olika förskolor i Mellansverige. Genom att använda oss av ett icke slumpmässigt kvoturval av vårdnadshavare har vi större möjlighet att få en korrekt bild av samverkan under inskolningen men även den efterföljande samverkan.

Precis som Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) beskriver behöver vi dock vara försiktiga i att generalisera kring vårt urval då vi inte följt regler för en urvalsprocess till punkt och pricka. Detta även om kvalitativa studier ger större frihet i urvalsprocessen. Vidare bör vi ha i beaktande att en intervjustudie ska ha uppnått mättnad, dvs att svaren från intervjuobjekten börjar bli likvärdiga, samt för att den ska vara representativ krävs ofta 10-15 intervjuer (Eriksson-Zetterquist & Ahrne, 2015). Detta stärkte vår planering med att intervjua cirka 7 förskollärare pådessa förskolor, samt lika många vårdnadshavare.

5.3 Genomförande

Vi använde oss av semistrukturerade intervjuer för att kunna förbereda frågor, men även ha möjlighet att utveckla dem och frångå dem om de intervjuade lyfte andra viktiga uppfattningar och åsikter som kunde vara relevanta för vår studie (Lindstedt, 2017). Vi valde att ta upp ljudinspelningar under intervjuerna samt föra stödanteckningar för att få så mycket material som möjligt att arbeta med senare i vår analys. Vidare förberedde vi intervjuerna och granskade intervjufrågorna noggrant, samt testade dem innan vi genomförde dem för att säkerställa att de skulle ge oss svar på våra frågeställningar (Patel & Davidsson, 2011).

Vi började med att kontakta våra tilltänkta förskolor, där vi bad om tillstånd att sätta upp informationsblad på respektive förskola som beskrev syftet med vår studie samt innehöll en förfrågan om de kunde tänka sig att vara med och bli intervjuade av oss. Vi efterfrågade deras kontaktuppgifter så att vi kunde höra av oss och bestämma tid för intervjuerna, men hade även skrivit ut våra kontaktuppgifter så att de kunde höra av sig till oss vid behov. Samtliga intervjuer av förskollärarna genomfördes i respektive förskolas lokaler, medan intervjuer med vårdnadshavare genomfördes utomhus på i förväg uppgjord plats. Frågorna ställdes i den ordningsföljd som vi gemensamt hade planerat för och i vissa fall kompletterade vi med följdfrågor, eller lät den intervjuade fortsätta tala kring något som till en början inte ingick i intervjun. Zetterquist och Ahrne (2015) beskriver att en fördel med en kvalitativ ansats och semistrukturerade intervjuer, är att vi kan anpassa frågorna bättre efter situationen, jämfört med om vi har ett frågeformulär där frågorna är fasta.

Innan vi började med våra intervjuer funderade vi på vårt eget förhållningssätt för att skapa goda förutsättningar för en lyckad intervju, vilket Zetterquist och Ahrne (2015) poängterar som viktigt. Vi diskuterade således i vår grupp vad vi själva hade för tankar kring samverkan, inskolning, vårdnadshavarens delaktighet samt förskollärarens roll. Vi formulerade våra frågor utifrån dessa diskussioner och kunde genom diskussionerna finna ett gemensamt förhållningssätt inför intervjuerna. Genom att visa intresse för den intervjuades tankar och erfarenheter, samt på ett vänligt sätt upprepa eller omformulera frågan om så behövdes, kunde vi ge personen möjlighet att ge svar på det som efterfrågades. Vilket även Zetterquist och Ahrne (2015) förklarar som nödvändigt för att skapa goda förutsättningar till en intervju som håller hög kvalitet. Genom att ta hänsyn till detta när vi intervjuade, samt genom att vara lyhörda och försöka ge så tydlig information som möjligt, ville vi att de intervjuade skulle känna sig nöjda med sina svar, samt uppmuntra dem till att utveckla sina tankar.

Rådande omständigheter i samhället gjorde det svårare för oss att samla in empiri, då främst när det kom till möjligheten att intervjua vårdnadshavare. Detta på grund av de restriktioner som fanns i möten mellan människor p.g.a. Covid-19. Vi strävade efter att i största möjliga mån genomföra ett urval som tillät oss att uppnå syftet med vår undersökning. Vi är dock medvetna om och bör tydliggöra att vårt urval samt genomförandet av intervjuerna blev påverkade av omständigheter vi inte helt kunde styra över. Under planeringen och arbetets gång fick vi således rätta oss efter gällande restriktioner och förutsättningar. Vi fick vara flexibla och hitta lösningar för att kunna genomföra vårt arbete utan att riskera validiteten, reliabiliteten och generaliserbarheten i vår studie. Vi anser dock inte att detta har påverkat vårt resultat nämnvärt och vi har således inte tagit med det i vår analys.

5.4 Analysmetod

Efter att vi samlat in vårt material i form av intervjuer så transkriberades de kort därefter. Detta betonar Öberg (2015) som viktigt, så att upplevelsen från intervjun finns tydligt i

minnet. Bjørndal (2018) beskriver innebörden av begreppet analys, som ett sätt att urskilja mönster, göra jämförelser och hitta förklaringar till dessa. Relevant är därför att urskilja de aspekter i analysen som är av vikt för studien och låta andra aspekter hamna i bakgrunden. Det är något som även Ahrne och Svensson (2015) förklarar, att datamaterialet bör tolkas först för att få en förståelse för innehållet, som möjliggör att få syn på om materialet har gett svar på de frågeställningar som ligger till grund i vår studie.

I vårt fall har vi efter att vi transkriberat de svar vi samlat in, jämfört dessa för att urskilja mönster samt identifierat den variation i uppfattningar som vi vill undersöka. Dessa mönster delade vi in i kategorier och valde ut citat som representerar respektive kategori, för att på ett tydligt sätt beskriva våra forskningsfynd. Enligt Denscombe (2014) är beskrivningar ett viktigt verktyg när vi ska analysera en fenomenografisk studie. Under arbetet med att identifiera våra olika kategorier samt att plocka ut citat, har vi haft tidigare forskning samt vårt syfte i åtanke. Vi har inte alltid valt att framhäva den uppfattning som är mest återkommande, utan även enstaka uttalanden som är relevant för vårt syfte (Rennstam & Wästerfors, 2015). Vi har valt kategorier från båda grupper som visar på den variation vi vill undersöka, men också om det framkommit att grupperna har liknande uppfattningar kring någon kategori. Det var viktigt att vi i vår process var selektiva, samt att vi prioriterade rätt när vi analyserade materialet. Vårt material var omfattande och krävde att vi endast fokuserade på det som var relevant för våra frågeställningar (Denscombe, 2014).

Vi valde att först göra egna sammanfattningar av det transkriberade materialet på varsitt håll och själva börja reflektera över analysen. Detta gjordes för att få möjlighet att få syn på fler aspekter utan att påverkas av vad andra upptäckt, samt minska risken att formas av en gemensam bild av våra forskningsfynd. Det gav oss även större möjlighet att förstå vad det är den intervjuade försöker uttrycka, samt få en djupare förståelse för hens livsvärld. Efter att vi arbetat enskilt, träffades vi för att diskutera det vi uppmärksammat för att gemensamt analysera vår empiri. Genom att arbeta på detta sätt höjde vi även validiteten och reliabiliteten i vår studie. Det finns flera olika metoder att analysera empiri på inom fenomenografin (Johansson & Rosell, 2020). Vi har valt att dela in vårt resultat under rubrikerna delaktighet, samverkan och kommunikation samt makt. Vi lyfter våra forskningsfynd utifrån olika kategorier som vi identifierat i vår empiri, samt tydliggör dessa fynd genom citat från de intervjuade. Därefter följer en slutsats under varje rubrik där vi sammanställer och analyserar resultaten, samt jämför både förskollärarnas och vårdnadshavarnas uppfattningar kring samma tema (Patel & Davidsson, 2011).

5.5 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Svensson & Ahrne (2015) påtalar vikten av att vi försöker vara så objektiva som möjligt under arbetet med vår studie, detta för att minimera riskerna för påverkan av de som intervjuas, den s.k. forskareffekten. Denna påverkan kan ske genom att frågorna är formulerade på ett ledande sätt, hur svaren från den intervjuade bemöts, både verbalt och genom kroppsspråk och mimik (Svensson & Ahrne, 2015). Det var därför viktigt att vi testade frågorna på andra för att utvärdera dem, ändra dem för att tillslut vara säkra på att frågorna är formulerade på ett sådant sätt att de ger oss svar på det vi undersöker. Är frågorna korrekt formulerade för ändamålet samt att de framförs på ett genomtänkt och korrekt sätt, stärks både validiteten och reliabiliteten i undersökningen (Åberg-Bengtsson & Pramling, 2020).

Svensson och Ahrne (2015) förklarar att generaliserbarheten blir större om det finns möjlighet att undersöka en större population som i vårt fall är förskollärare och vårdnadshavare. Studien blir mer trovärdig om vi jämför och studerar mer än en miljö. Då våra tillfrågade förskolor ligger i olika stadsdelar och kommuner menar vi att det stärker generaliserbarheten i studien. Vi har inte slumpmässigt valt ut förskolor eller förskollärare, men vi har heller inte någon djupare erfarenhet av de tillfrågade förskolorna och deras arbetsmetoder, vilket borde stärka generaliserbarheten. Samtidigt menar Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) att personer på samma arbetsplatser oftast tycker och tänker ganska lika och med det i åtanke kan man behöva se på generaliserbarheten med viss aktsamhet. Reliabiliteten i vår studie höjs även då vi noggrant beskriver hur vår process sett ut som leder fram till analysen. Vi beskriver tydligt vårt arbetssätt och hur vi kommit fram till våra slutsatser för att kunna koppla dessa till vårt syfte (Denscombe, 2014).

Genom att använda oss av fenomenografi har vi möjlighet att beskriva och tolka de variationer som finns kring ett fenomen och återge dessa i vår text, samtidigt som vi kopplar svaren till syftet med vår studie. Denscombe (2014) förklarar dock att risken med att använda fenomenografi är just att det handlar om uppfattningar och beskrivningar. Inom vetenskapen kan detta ses som en svaghet och eftersom en fenomenografisk forskning oftast innefattar ett mindre antal intervjuade, går det att ifrågasätta hur representativ urvalet är och då även generaliserbarheten. Vi försöker vara reflekterande och självkritiska till hur våra egna tidigare erfarenheter och intressen formar inhämtning av empiri samt analysen av all data. Detta då det är omöjligt att helt stänga av sina förhandsantaganden, vilket i sin tur påverkar tolkning och analys av den intervjuades beskrivningar och uppfattningar och därmed även validiteten och reliabiliteten (Denscombe, 2014).

5.6 Forskningsetik

Principer för forskningsetik innebär att det är vi som bär ansvaret för studiens innehåll, dess kvalitét, samt att utförandet och redovisningen av studien är korrekt utfört. Vidare är det vi som ansvarar för de etiska aspekterna gällande de personer som ingår i studien. Informationskravet innebär att deltagarna får information om studiens innehåll, samt att det inte finns några krav på att deltagarna är förpliktigade att slutföra studien. Samtyckeskravet medger deltagarnas godkännande av att medverka i studien. Personer ska hållas anonyma genom hela processen, samt att den data som samlas in endast får lov att användas för den aktuella studien, Konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet (Rönnerman, 2020; Vetenskapsrådet, 2017). Genom att vi både muntligt och skriftligt informerat de intervjuade i denna studie innan intervjuerna startade, har vi säkerställt att vi uppfyller informationskravet. I dokumentet som de intervjuade fick läsa och skriva under, står även att de har rätt att avbryta intervjun när de vill samt avböja att vara med om de i efterhand skulle ångra sig. Detta fram till att arbetet är klart och godkänt, vilket säkerställer att vi uppfyllt samtyckeskravet. Konfidentialitetskravet uppfyller vi då vi håller alla intervjuade samt namn på förskolor och avdelningar anonyma. Så fort arbetet är klart och godkänt förstörs allt insamlat material, därmed finns det inte kvar något som kan användas av någon annan och nyttjandekravet är uppfyllt.

Ett annat etiskt ställningstagande som vi fått göra är då vi behövt tolka de svar vi fått, eftersom vi antagit en fenomenografisk utgångspunkt. Att tolka en annan människas uppfattningar kräver mycket av oss som ska analysera svaren, vilket betyder att vi har behövt vara kritiska i våra överväganden samt ödmjuka inför att tolka någon annans uppfattning. Vi har behövt gått in i den intervjuades livsvärld och sträva efter att uppnå en intersubjektivitet

med dem vi intervjuar, för att på ett så korrekt sätt som möjligt kunna tolka samt återge deras uppfattningar. Dock går det aldrig riktigt att kliva in i och helt förstå någon annans livsvärld, det kommer alltid finnas saker vi inte kan se och förstå hos den andre vilket gör att risken för feltolkningar alltid finns och denna risk har vi tagit särskilt hänsyn till då vi analyserat vår empiri (Merleau-Ponty, 1962).

6 Resultatredovisning

Vi kommer i resultatredovisningen beskriva hur analysen av data genomförts samt beskriva själva processen som lett fram till våra forskningsfynd. Vi kommer att använda oss av ett arbetssätt där resultatredovisning och analys vävs samman för att sedan separat avsluta med en diskussion (Lindstedt, 2017).

Då vi i analysfasen utgår ifrån en fenomenografisk teori, strävar vi efter att ha en dialog med den insamlade empirin (Johansson & Rosell, 2020) samt försöka förstå de intervjuades livsvärldar som är av vikt för hur vi uppfattar och beskriver vårt valda fenomen. Merleau-Ponty (1962) menar att vi är i kommunikation med omvärlden, även då vi inte uttryckligen talar till varandra (Johansson & Rosell, 2020). Detta betyder att vi behöver uppnå en intersubjektivitet med de vi intervjuar, för att på bästa sätt tolka vad som är deras uppfattning. Detta inkluderar även att tolka det som ”sägs mellan raderna” och uttrycks på annat sätt än verbalt.

Förskollärarna Eva, Stefan och Lotta arbetar på samma förskola, men inte på samma avdelningar. Gunilla, Malin, Oscar och Sara arbetar på en annan förskola, men även de på olika avdelningar. De vårdnadshavare vi intervjuat har sina barn på olika förskolor. Tre av dem på en och samma förskola, de andra fyra vårdnadshavare har sina barn på förskolor som inte våra tillfrågade förskollärare arbetar på. Vi ser att detta möjliggör för oss att i vår studie vidga och belysa den variation som finns bland de tillfrågade. Åberg-Bengtsson och Pramling (2020) menar att människor som arbetar på samma arbetsplatser ofta har likartade syn och värderingar kring arbetssätt och metod. Vi menar att vi genom vårt urval ändå kan möjliggöra en större variation i de frågor vi söker svar på, då våra respondenter har relationer med olika avdelningar eller förskolor. Namnen på de tillfrågade förskollärarna är fingerade och vårdnadshavare har fått beteckningarna V1-V7.

6.1 Delaktighet

Här redovisar vi våra resultat kring de uppfattningar förskollärare och vårdnadshavare har om delaktighet.

6.1.1 Förskollärare:

I det förskollärarna uttryckte kring vårdnadshavarnas delaktighet kunde vi identifiera kategorierna: *Delaktighet i form av tid, genom dialog och genom information*. Exempel på dessa följer nedan.

6.1.1.1 Delaktighet i form av tid

Nedan beskriver Eva hur vårdnadshavarna ges delaktighet genom att de får lov att bestämma, men främst vad gäller tid. Detta uttrycks även av flera förskollärare. Vårdnadshavarna är införstådda med upplägget kring inskolningen, samt är med och känner av hur många dagar inskolningen ska ta.

> *”*[…] *Väldigt mycket får dom vara med och bestämma.. ja.. Dom får bestämma vilken dag dom är redo att lämna. Första dagen är det alltid att dom ska komma hit en och en halv timme ungefär. Ehh nästa dag eh så får dom gå om dom tror att barnen och dem är redo för det och är dom inte det så får föräldern själv känna vilken dag dom är redo att gå och då handlar ju det om en halvtimme, 45 minuter och att dom ska vara redo för, med telefon. Men dom är helt med på det eh vilken dag som dom tror är lämplig.”* -Eva

6.1.1.2 Delaktighet genom dialog

En öppen dialog var det flera förskollärare som framhävde som viktigt. Stefans citat nedan ger exempel på detta då han beskriver att den öppna dialogen med vårdnadshavarna uppmuntrar till delaktighet.

> *“*[…] *absolut, jag tycker att redan vid inskolningsstadiet om man öppnar upp för en, en liksom en rak och ren dialog liksom, typ som alltså att man visar att det finns inte så himla mycket som vi absolut måste göra, utan det vi ska bestämma detta lite grann. Men* (betonar) *det finns ju en fälla i det också att föräldrarna kanske ser det som oj ja dom vet ju inte ens själva hur dom ska göra. Har dom ingen plan? Jo det har vi absolut, vi har jättemycket planer, men det gäller väl att få föräldrarna att förstå att vi har massa planer på detta, vi vet hur vi ska göra, men vi vill att du ska få säga ditt också så att säga. Så att redan om man slår an den tonen direkt eh med att visa. Titta dom i ögonen och säga. Vi vill gärna veta hur ni tycker också, så tror jag att de fattar det att ah här är några som är både lösningsinriktade och öppna för förslag och öppna för förändring och öppna för att eh eh testa sig fram lite granna om man säger så. Jag tror att det ger en en ja att det ger, samarbetet ges.”* -Stefan

6.1.1.3 Delaktighet genom information

Oscar ger nedan exempel på hur information kring inskolningen till vårdnadshavarna är viktigt. Informationen bygger på vad han och arbetslaget anser vara det bästa sättet att genomföra en inskolning på. En information som vårdnadshavaren sedan kan ta ställning till. Samtliga förskollärare i studien nämnde information som central.

> *“*[...] *eh och sen får man ju bara säga det till vårdnadshavaren att vi har tredagars här, här på förskolan, vi jobbar med tredagarsinskolning och den går till så här, och om dom köper det eller inte det får man ju ta därifrån.... för, då finns det ju andra vägar att gå, det är upp till vårdnadshavarna, så då lägger man ju det på dom ...men.... utifrån erfarenhet då så, rekommenderar vi ju den då som vi tycker är bäst.”*-Oscar

6.1.2 Vårdnadshavare:

I det vårdnadshavarna uttryckte kring deras delaktighet, kunder vi identifiera kategorierna: *Delaktighet som tveksam, ingen alls, samt i form av information och fysiskt deltagande*. Exempel på dessa följer nedan.

6.1.2.1 Tveksamhet kring delaktighet

När vårdnadshavarna fick frågan om hur deras möjligheter till delaktighet sett ut under inskolningen, beskriver denna vårdnadshavare viss tveksamhet kring det, men säger samtidigt att hen förlitar sig på förskollärarens kompetens. Denna tveksamhet var det flera vårdnadshavare som gav uttryck för.

> *“Ja, ja frågan e om man får det. Man lyssnar nog mycket på pedagogerna där. Hur dom liksom vill lägga upp det och såklart lyssnar dom på oss också, men det är skönt att få en*

vägledning där för att man man har ju liksom aldrig ja det det e ju nåt man inte gör så ofta. Så att det är ju jättebra om det finns en plan på hur det ska gå till liksom." -V2

6.1.2.2 Ingen delaktighet samt osäkerhet kring inflytande

En vårdnadshavare uttrycker specifikt att hen inte blev inbjuden till någon delaktighet alls, utan blev informerad om vad som gällde för inskolningen. Detta ger samtidigt uttryck för samma osäkerhet som återfanns hos flera vårdnadshavare, om det ens är möjligt att vara delaktig.

"Det blev jag inte tillfrågad om något överhuvudtaget utan jag fick ju bara tider och så följde jag dem. Tänker att det får dom bestämma vad som är bäst. Det vet du ju själv att när man skolar in sitt första barn så vet man ju inte vad man kan säga till om eller om man ens kan med att göra det (skrattar)*."* -V4

6.1.2.3 Delaktighet i form av information och fysiskt deltagande

En vårdnadshavare uttrycker att hen inte hade så mycket delaktighet i innehållet av inskolningen, men att hen var aktiv och fick mycket information, vilket hen upplevde som positivt. Vårdnadshavaren var nöjd med upplägget av inskolningsmetod och dennes roll under inskolningen, trots att hen inte uttryckligen kunde svara tydligt vad det innebar.

"Det fungerade bra, dessutom fått skriftlig info kring min roll under introduktionen. Att jag skulle vara med hela dagar några dagar för att sedan lämna helt. "[...] *Eh, inte så mycket delaktighet kring innehållet. Den förskolan tillämpar föräldraaktiv introduktion och vi hade en dialog kring mitt barns behov." "*[...] *Föräldraaktiv introduktion är att vi nog är med längre under inskolning än andra förskolor som kör traditionell inskolning. Jag var med under alla delar på dagen och jag skötte allt med mitt barn."* -V7

6.1.3 Slutsats

Vi tolkar att det finns en viss osäkerhet hos vårdnadshavarna kring hur och vilka möjligheter de har att påverka inskolningens utformning. Samtidigt uttrycker vårdnadshavare att de känner sig trygga med att förskolläraren ger förslag om inskolningens utformning. Vårdnadshavarna förlitar sig på förskollärares erfarenheter och kunskaper kring inskolning och uttrycker samtidigt att det är skönt att det finns en uttalad plan att förhålla sig till. I intervjuerna beskriver förskollärarna att de lägger fram förslag på hur inskolningen ska gå till. De menar att detta uppmuntrar vårdnadshavare till delaktighet då de bjuder in till dialog. Det ger vårdnadshavarna möjlighet att få dela med sig av sina tankar, samt om behovet finns, kan förskollärarna vara flexibla och lyhörda över om de behöver utforma inskolningen på ett annat sätt.

Förskollärarna framhåller dialogen och kommunikationen som nyckeln till att få vårdnadshavarna att bli mer delaktiga. Samtidigt uttrycker vårdnadshavarna att dialogen främst bestod av att de fick ta del av den information som förskolläraren gav. Vidare lyfte vårdnadshavare att de fanns en osäkerhet kring vad de kunde fråga om, eller om det ens var möjligt att be om något. Vi tolkar dessa uttryck som att det råder en känsla av otrygghet i relationen mellan vårdnadshavare och förskollärare, där de finns en osäkerhet kring deras rättigheter. Vi uppfattar det som att förskollärare och vårdnadshavare har olika förutsättningar i relationen, samt att båda parter har svårt att utläsa vad den andre vill uppnå. Både av förskollärare och vårdnadshavare ser vi hur vårdnadshavarnas delaktighet främst bestod av att de hade möjlighet att påverka tiden kring inskolningen. Delaktigheten som rör utformningen av dagen på förskolan nämns inte alls. Genom en föräldraaktiv inskolning ska

vårdnadshavaren ges möjlighet till delaktighet och inflytande, samtidigt som förskollärarna är de som besitter kunskap om området vilket innebär att det finns en ram att förhålla sig till. Detta kan bli problematiskt, då det förutsätter kompetenta och erfarna förskollärare som kan möta föräldrarnas önskemål, samt få dem att känna sig trygga. Förskollärarna behöver även ta hänsyn till vad som passar övriga verksamheten och barngruppen bäst.

6.2 Samverkan och kommunikation

Här redovisar vi våra resultat kring de uppfattningar som förskollärare och vårdnadshavare uttryckte kring samverkan och kommunikation.

6.2.1 Förskollärare:

I det förskollärarna uttryckte kring samverkan och kommunikation kunde vi identifiera kategorierna: *Samverkan och kommunikation genom lyhördhet, genom relevant information, vid behov samt för att skapa relation*. Exempel på dessa följer nedan.

6.2.1.1 Samverkan och kommunikation i form av lyhördhet

Stefan förklarar här, som flera förskollärare uttryckte, hur han är lyhörd inför vilken typ av information vårdnadshavarna önskar få, men också att förskollärare behöver välja ut vad de anser vara relevant information.

> *"*[…] *och kollar vad dom ligger och vilken form av kommunikation vill dom ha eh sen så vill jag också att eh vi då ska försöka, i arbetslaget då, bara tänka ut. Vad är vettig information, vad är ra eh eh, vad heter det, relevant. Både i samtalen, när vi har utvecklingssamtal, vad är det relevant att komma med och i tamburmötet å allt det här."* -Stefan

6.2.1.2 Samverkan och kommunikation genom relevant information

Stefan förklarar vidare att han uppfattar det som att många vårdnadshavare inte vill ha så mycket information kring det pedagogiska arbetet, utan att de flesta efterfrågar mer generell information.

> *"*[…] *nä men det finns ju många sätt och jag har säkert missat en massa varianter här men, ja men alltså jag tror också, att vi ibland överskattar föräldrarnas liksom intressen för pedagogiska spörsmål generellt. Jag tror att uppemot 75-80% av föräldrarna tycker att dom vill nog egentligen inte ha för mycket detaljer. Sen finns det en liten klick som är intresserade och dom välkomnar vi ju gärna så att säga."* -Stefan

6.2.1.3 Samverkan och kommunikation vid behov

Eva beskriver hur hon eftersträvar ett öppet klimat i relationen med vårdnadshavarna. Hon ser att det bidrar till att konflikter minimeras, konflikter som annars skulle kunna förstöra relationen mellan förskola och hem. Hon beskriver även hur hon är nära för att kunna fånga upp föräldrarna om det är något som behöver lyftas kring barnet. Precis som Eva så beskriver flera förskollärare hur de försöker vara snabba till dialog med vårdnadshavarna då det finns något specifikt som bör lyftas kring barnet.

> *"*[…] *eh ah jag tycker det här är väldigt bra att föräldrarna har det öppna klimatet. Dom kommer hit in och frågar. Jag har suttit här jättemånga gånger på planering och det kommer in föräldrar och ställer frågor. Hur, vad hände här och hur tänkte ni där och han berättade detta och hon gör så och... Eh och det är så himla bra. För då får vi eh klargjort det med en*

gång. Så det byggs aldrig upp någon irritation. Nej. Och vi är nära & vi kan eh fånga föräldrarna när det behövs." -Eva

6.2.1.4 Samverkan och kommunikation för att skapa relation

Många av förskollärarna i vår studie var måna om att skapa en relation med vårdnadshavarna. Gunilla ger här exempel på hur hon föredrar att skapa en mer personlig relation till vårdnadshavarna genom att framställa sig själv mer som jämlik med dem och inte framhäva sin yrkesroll för mycket.

"Bra att visa hur man är och så, även att man försöker vara så vanlig som möjlig, så vanlig människa som möjligt tycker jag. En del sätter ju gärna på sig pedagogrollen.. men den...det är ju bättre att försöka vara sig själv, va normal och kanske prata lite om vardagssaker ibland med föräldrarna och försöka nå fram, till dom personligen då, så man försöker få en relation då istället för att bara sitta och prata om då, ja du förstår vad jag menar, lärandesaker då, sådär liksom..." -Gunilla

6.2.2 Vårdnadshavare:

I det vårdnadshavarna uttryckte kring samverkan och kommunikation kunde vi identifiera kategorierna: *samverkan och kommunikation genom information, genom specifik information, lämnar mer att önska, bygga broar med hemmet samt kommunikation som avtar*. Exempel på dessa följer nedan.

6.2.2.1 Samverkan och kommunikation genom information

Denna vårdnadshavare ger exempel på känslan av att samverkan och kommunikationen var bra mellan förskolan och hemmet. Hen uppskattade informationen som gavs inför inskolningen och även den löpande kommunikationen under inskolningen, vilket skapade en trygghet hos vårdnadshavaren.

"Jag upplevde att det fungerade bra faktiskt. Fick bra information inför inskolningen, vilka lärare jag skulle möta och lite runt inskolningen. Och under själva inskolningen fick jag i början lämna korta stunder och blev uppringd under tiden för att få veta hur det går och så. Vi gjorde samma sak när det var dags att lämna lite längre stunder och det kändes tryggt och jag var nöjd med det upplägget. När jag hämtade hade vi ett litet samtal för att stämma av så att allt kändes bra och hur vi upplevde första timmarna och sedan dagarna då." -V5

6.2.2.2 Samverkan och kommunikation genom specifik information

Nedan beskriver en vårdnadshavare en önskan om mer delaktighet och mer information, vilket var återkommande hos de flesta vårdnadshavare i vår studie. Denne uttrycker att det varit bristfällig information kring sitt eget barn, men förstår samtidigt att det kan vara svårt för förskollärarna att frigöra tid och uppmärksamma alla barn.

"Ja i det bästa av världar så vill man ha mer information om hur sitt barn har det på förskolan, vilka hen leker med, vad dom gör, olika episoder vad som händer och hur hen har reagerat och så där. Det har varit lite dåligt med det och det förstår jag ju för de kan inte se alla barnen och det tar så mycket tid och sådär och jag har förståelse för det också. Men samverkan… ja att man kan få vara lite mer delaktig som förälder och få mer frågor hur man vill lägga upp det så att det passar en själv." -V4

6.2.2.3 Samverkan och kommunikation som lämnar mer att önska

V1 uttrycker det vi kunde se var återkommande hos ett flertal vårdnadshavare, att även om förskollärarna strävar efter att vara lyhörda, så känner vårdnadshavarna att de inte får den information de önskar. Hen uttrycker en uppgivenhet kring att oftast få samma generella svar när hen frågar hur barnets dag varit.

> *"*[…] *jag frågar liksom hur det har varit idag och liksom och så där, men oftast att eh, frågorna och svaren blir att det har gått bra, det har inte varit något speciellt som har hänt idag, det har flutit på. Och då kan jag ju inte fråga: Jaha, nåt annat ni har gjort?* (skrattar) *Liksom, det blir ju liksom, finns det ingenting att berätta, så finns det ju ingenting att berätta."* -V1

6.2.2.4 Samverkan och kommunikation som möjlighet att bygga broar tillsammans med hemmet

Vårdnadshavarna gav flera uttryck för att dialogen och samverkan uppfattades som god när det fanns ett behov av dialog, t.ex. när något hänt. Dock efterfrågades samma goda dialog även om vardagliga ting. Nedan beskriver V1 hur denna önskade information skulle kunna möjliggöra för vårdnadshavaren att bygga vidare på detta hemma tillsammans med barnet och familjen.

> *"*[…] *hen har tagit upp lite grejer som hen inte tyckt varit bra. Då har jag ju pratat med hens pedagoger om det eh och då har vi ju haft en väldigt bra dialog. Just då. Under ett par veckor. Eh om just dom grejerna, då mailade jag först och vi hade lite mailkontakt och sen pratade vi och då följde vi upp det ehm och då var det ju egentligen ingenting som hade hänt så, det var mer att hen inte det tyckte att det kändes bra och jag tror att det var en utvecklingsfas liksom sådär, men det jag tänker att jag inte bara* (betonar) *vill prata när någonting är dåligt eller när liksom någonting finns att prata om, utan jag vill ju egentligen också prata om det som är bra, så att jag kan förstärka liksom bra saker som så här det här gör dom så himla bra och det här är så roligt, för då kan man ju gå vidare på det hemma, tänker jag"* -V1

6.2.2.5 Samverkan och kommunikation som avtar

Flera vårdnadshavare nämnde att kommunikationen avtar med tiden. Denna vårdnadshavare ger exempel på att kommunikationen blir sämre ju längre barnet gått på förskolan. Att personalen var noga i början, genom att både berätta om barnet, samt beskriva vad de gör i den pedagogiska verksamheten. Vårdnadshavaren upplevde att denna typ av dialog minskade med tiden.

> *"Det känns som att ju äldre barnen blir desto mindre beskriver personalen om vad dom har gjort och hur dom arbetar och vad dom gör. Det kändes som det var mer precis efter inskolningen och att det var upp till 2-3 år, sen släpptes det mer ju äldre de blev."*
> -V6

6.2.3 Slutsats

Förskollärarna beskriver vikten av att vara lyhörd och öppen inför vårdnadshavarnas behov och önskningar för att kunna skapa en god samverkan. Gemensamt för vårdnadshavarna är att de beskriver vikten av att ha en närvarande förskollärare där information och dialog sinsemellan är viktig för att skapa trygghet. Vårdnadshavarna upplever att informationen och dialogen lämnar mer att önska, men känner trots detta en trygghet med förskollärarna. Denna

trygghet tolkar vi att den snarare bottnar i uppfattningen kring den erfarenhet och den kunskap som förskollärarna besitter.
Vidare kan vi se att förskollärarna är försiktiga med att framhäva sin professionalitet, då de menar att det är lättare att skapa en jämlik relation med vårdnadshavarna på det sättet. Det Gunilla beskriver ovan i sina kommentarer att ”försöka vara en så vanlig människa som möjligt” och att ” inte ta på sig en pedagogroll”, framträder för oss tongivande och återkommande i hur förskollärarna uttrycker att de skapar en relation till vårdnadshavarna. Flera vårdnadshavare i vårt urval nämner i motsats till detta, att de efterfrågar större professionalitet hos förskollärarna och att det i sin tur skapar större trygghet hos vårdnadshavarna, samt ökar förtroendet för förskolläraren. De uttrycker detta främst i form av att de önskar en annan typ av information än den de får i den löpande kommunikationen. De önskar en mer detaljerad information, samt information som är mer fokuserad på deras egna barns utveckling. I våra intervjuer med vårdnadshavare och förskollärare finner vi att deras uppfattningar kring detta skiljer sig åt. Vi tolkar det som att kommunikationen mellan förskollärare och vårdnadshavare inte är tillräckligt tydlig för att uppnå samförstånd kring vad som är relevant och viktigt att samtala kring.
Flera vårdnadshavarna nämner att kommunikationen minskar ju längre barnet går på förskolan. Vårdnadshavarna förklarar hur de under inskolningen fick mycket information kring verksamheten och hur barnens vardag kunde se ut, men att det efter inskolningen snabbt övergick till mer kort och generell information, då främst vid hämtning i tamburen eller om det hänt något. Dock nämner vårdnadshavarna en vetskap om att det är stressigt för förskollärarna och att de troligen inte har utrymme att lägga så mycket tid på alla vårdnadshavare. Förskollärarna i sin tur uttrycker hur de får utvärdera vilken information som är relevant att ge vårdnadshavarna i den löpande kommunikationen. Dock är både förskollärarna och vårdnadshavaren överens om att informationen och kommunikationen är bra i de fall det har hänt något, där vårdnadshavarna då är trygga med vetskapen att de blir kontaktade om något utöver det vanliga inträffat. Detta tolkar vi som att vårdnadshavarna trots allt litar på förskollärarna och känner en trygghet i hur de tar hand om deras barn, även om det finns mer att önska i samverkan och kommunikationen.

6.3 Makt

Här redovisar vi våra resultat kring de uppfattningar förskollärarna själva har om makt, men även de dolda maktstrukturer som vi kunde identifiera efter intervjuerna i vår samlade empiri.

6.3.1 Förskollärare:

När förskollärarna svarade på frågan hur de upplever maktförhållanden i samverkan med vårdnadshavarna, identifierade vi kategorierna: *Makt från vårdnadshavare, i form av kompetens samt genom kunskap*. Nedan följer exempel på dessa.

6.3.1.1 Makt från vårdnadshavare

Här upplever Eva att det förekommer att föräldrar skapar en makt som kan påverka deras relation. Hon upplever också att förskollärarna aldrig utåt sett har “satt sig över någon förälder.”

> *”*[...] *så en del föräldrar skapar en makt, upplever vi och vi försöker släta ut det men ibland går det inte. Mmm eh men det jag har nog aldrig varit med om att vi känner att någon kollega satt sig över någon förälder även om dom har vart, även om, vi har ju haft utsatta föräldrar också eh sen kan vi ju prata men det får vi ju inte visa.”* -Eva

6.3.1.2 Makt i form av kompetens

Gunilla förklarar något som flera förskollärare gav uttryck för i vår studie, att det inte rör sig om någon makt utan att det istället handlar om en trygghet.

> *”Jag känner ju inte att jag har någon makt, det är ju mitt yrke, jag kan ju det här, jag har jobbat så många år så jag känner att jag har en grundtrygghet….som visar, att jag vet vad jag pratar om, det är ju inte makt, det tycker jag inte.”* -Gunilla

6.3.1.3 Makt genom kunskap

Stefan upplever att förskollärarna har makten genom den pedagogiska kunskapen som de besitter. Han beskriver att det är bra att ge vårdnadshavaren känslan av att de har makt och att de ges möjlighet att kontrollera en situation, men att det i slutändan ändå är förskolläraren som har makt.

> *”Vi har ju en viss makt på det viset att vi eh företräder en institution i samhället och vi sitter på extremt mycket pedagogiska kunskaper som liksom kan användas, som ska vi säga makt, en maktfaktor, vi kan berätta hur det minsann är och sådana här saker och här på förskolan har det faktiskt de facto varit så här, så liksom, det är ju en form av makt då liksom. Eh det ska man ju också som pedagog passa sig för att använda i ansiktet på folk liksom. Jag har i alla fall alltid försökt vara väldigt ödmjuk gentemot föräldrarna, alltid försökt lägga mycket makt hos dom. Ni vet ju bäst hur era barn fungerar. Eh åh åh gärna använda det kortet ofta liksom. Så att föräldrarna känner att dom är i en kontrollposition så att säga om en situation. Sen så är dom ju rent tekniskt inte det eftersom vi har full kontroll på förskolan men i takt med att man informerar och pratar och har en öppen dialog så känner dom att dom är med lite på tåget”* -Stefan

6.3.2 Förskollärarnas dolda maktstrukturer:

Här redovisar vi det vi tolkar som dolda maktstrukturer i vår empiri. Det vi kallar dolda maktstrukturer är den outtalade makt som Einarsdottir och Jònsdòttir (2019) beskriver existerar mellan vårdnadshavare och förskollärare genom en outtalad överenskommelse vem som har makten. Vi kopplar även detta till det Nilsson (2015) beskriver som expertmakt, att ge makten till den som anses ha mest användbar kunskap för syftet. I de svar som förskollärarna gav kunde vi identifiera kategorierna: *Makt utifrån ett verksamhetsperspektiv, i form av delaktighet samt genom yrkesprofessionen*. Nedan följer exempel på dessa.

6.3.2.1 Makt utifrån ett verksamhetsperspektiv

Gunilla menar att vårdnadshavarna egentligen inte har så stor makt att kunna påverka inskolningen vilket pekar på att det istället är förskollärarna som har makten. Gunilla beskriver hur förskoläraren måste utforma inskolningen utifrån den övriga verksamheten och tänka på hela barngruppen, vilket de flesta förskollärare gav uttryck för.

> *”*[…] *det blir ju i allmänhet runt en vecka men vårdnadshavaren kan ju inte påverka situationen jättemycket för vi måste ju tänka på hela barngruppen också…men så klart om de har önskemål så försöker man ju tillgodose det också.”* -Gunilla

6.3.2.2 Makt i form av delaktighet

Nedan är ett exempel då förskoläraren släppt makten och låtit vårdnadshavaren kontrollera situationen, vilket resulterat i något positivt. Malin framhåller detta som bra och tänker att vårdnadshavare och förskollärare bör lyssna in varandra väldigt mycket.

”[…] *vi sätter ju ett grundschema med tider hur vi tänker oss själva inskolningen och kör igenom det med föräldern. Jag tänker bara på ett tillfälle, då blev det väldigt krångligt över maten och då valde vi att backa tiden så att en förälder var med över lunchen två gånger och sen gick det ju jättebra. Och det var ju föräldern som föreslog det, att vi kanske ska testa att vi är med på lunchen. Så det var ju jättebra...så jag tror man får lyssna in varandra väldigt mycket...”* -Malin

6.3.2.3 Makt genom yrkesprofessionalitet

Som flera av förskollärarna nämnde så ger Oscar här exempel på hur det är de som är professionella och därför först berättar för vårdnadshavarna hur de brukar göra, för att sen ta in synpunkter och åsikter från vårdnadshavarna.

”Ja alltså jag skulle säga att det finns inget som är hugget i sten, liksom så här gör vi, eller så här har vi alltid gjort, alltså det är ju ofta att man, man kommer överens tillsammans med vårdnadshavare.....sen så är ju vi de professionella här så att vi säger ju ”så här tycker vi...” men självklart går ju saker att böja på....” -Oscar

6.3.3 Vårdnadshavarnas dolda maktstrukturer:

I våra intervjuer med vårdnadshavarna ingick inga frågor om makt, dock kunde vi i deras svar identifiera kategorierna: *Makt i form av arbetsplats, i form av osäkerhet och överlåtande av ansvar samt i form av trygghet och tillit*. Nedan följer exempel på dessa.

6.3.3.1 Makt i form av arbetsplats

Vårdnadshavaren menar att det är viktigt att alla parter skall trivas på förskolan och uttrycker en förståelse för att det är förskollärarens arbetsplats vilket flera vårdnadshavare gav uttryck för. Vidare nämner V2 att hen upplever det positivt med en plan att förhålla sig till.

“[…] *men jag tycker att det är rätt skönt att ha en liksom plan och ut efter och sen är det ju väl lite så att det är ju ändå deras arbetsplats, visst det är mina barn som är där och så men alla ska ju trivas så eh ah..”* -V2

6.3.3.2 Makt i form av osäkerhet och överlåtande av ansvar

En vårdnadshavare uttrycker att det inte fanns någon delaktighet överhuvudtaget och hen inte alls har blivit involverad i inskolningen. Vidare uttrycks en osäkerhet och att hen därför överlåter ansvaret på pedagogerna, vilket var återkommande hos vårdnadshavarna i vår studie.

“[…] t*änker att det får dom bestämma vad som är bäst. Det vet du ju själv att när man skolar in sitt första barn så vet man ju inte vad man kan säga till om eller om man ens kan med att göra det* (skrattar)*.”* -V4

6.3.3.3 Makt i form av trygghet och tillit

Denna vårdnadshavare, precis som övriga vårdnadshavare, litar på pedagogernas erfarenheter. Hen har fått vara med och påverka, men kan inte riktigt beskriva på vilket sätt.

“[…] s*en tänker jag mycket att jag har ju liksom, att jag litar ganska mycket på på på dom som håller inskolningen, alltså pedagogerna att jag tänker att dom har sett många mer inskolningar än vad jag har sett och då tänker jag att de dom också ska känna sig trygga att jag inte bara, att det inte får gå för fort heller liksom.”* -V1

6.3.4 Slutsats

Vi fann att de flesta i vårt urval hade svårt att definiera makt i förhållandet till vårdnadshavarna. När de fick frågan hur de upplever maktförhållanden i samverkan med vårdnadshavarna, hade samtliga svårt att förstå frågan och uttrycka sig. Det vi såg hos förskollärarna, var hur de istället kallade det för kunskap, erfarenhet och professionalitet. Vi tolkar detta som att förskollärarna antingen inte vill kännas vid maktstrukturerna eller att de faktiskt inte uppfattar det som makt, då de har en annan definition av makt. Vår tanke om att detta är ett uttryck för makt stärks i både Stefans och Oscars citat, där de talar om att förskollärarna sitter på en viss makt i form av kunskap, samt att de är de professionella i situationen. Stefan uttrycker vidare något som var återkommande hos förskollärarna, att tona ner sin yrkeskunskap för att skapa en bättre relation. Dock kan vi utifrån vad vårdnadshavarna gav uttryck för i vår studie, se att förskollärarnas val att försöka skapa en jämlikare relation med vårdnadshavarna genom att ”vara mer vanlig” inte är det som vårdnadshavarna efterfrågar och behöver.

Vi ser i vår empiri att det råder en outtalad och dold maktstruktur som inte tas i beaktning varken av vårdnadshavare eller förskollärare. Vårdnadshavarna uttrycker vid upprepade tillfällen att de lyssnar och litar på förskollärarnas råd och åsikter, där de låter förskollärarna vara beslutsfattare även om det faktiskt skulle vara så att det är de som sitter på mest information och kunskap kring deras barns behov. Vårdnadshavarna uttrycker att denna tillit till förskollärarnas kompetens, bidrar till större trygghet för verksamheten. Vårdnadshavarnas intervjusvar påvisar att det finns en form av respekt till förskollärarna och uttrycker att det ändå är förskollärarnas arbetsplats och att de därmed har mer befogenhet att bestämma. Detta är något som även förskollärare uttrycker. Det var dock väldigt få förskollärare i vårt urval som själva identifierade denna maktstruktur. Vi fann även i svaren att trots att maktstrukturen är omedveten så är det något båda parter utgår ifrån som norm, att makten och de slutgiltiga besluten ligger hos förskollärarna.

Vårdnadshavare 2 svarar även på frågan om hen får vara delaktig med uttrycket: ”Ja, ja frågan är om man får det…” Detta säger oss att hen reflekterar över om hen ens fick möjligheten att vara mer delaktig. Vi kunde även finna att förskollärarna vid flertalet tillfällen beskrev situationer då de lämnat ifrån sig makten och lät vårdnadshavarna styra över situationen helt och ta beslut utifrån barnens bästa. Samtliga av dessa exempel beskrevs som positivt, att både barnets och vårdnadshavarens behov har tillgodosetts. I dessa exempel har förskolläraren uppmuntrat vårdnadshavarens delaktighet och vi kan anta att detta grundades i en god kommunikation. Vi kan även dra slutsatsen att vårdnadshavaren här känner större delaktighet och eventuellt trygghet vilket i sig förbättrar förutsättningarna för en god samverkan. Förskollärarna beskrev dock inte detta som en form av makt utan i form av delaktighet och samverkan.

7 Resultatdiskussion

I analysen av all vår samlade empiri kunde vi finna både gemensamma nämnare i vad förskollärare och vårdnadshavare gav uttryck för, men även flertalet punkter där deras uppfattningar skilde sig väldigt mycket åt. Vi började se ett mönster i hur de båda grupperna i vårt urval uttryckte sig kring våra valda teman. Dessa mönster blev allt tydligare när vi tillsammans diskuterade empirin och tankarna mynnade ut i ett maktperspektiv vi kände var viktig att lyfta lite extra. Det vi kunde se var att när vi gick igenom empirin igen men då utifrån ett maktperspektiv, föll mycket på plats i de frågeställningar vi formulerat. Vi kunde tolka och koppla flertalet av våra respondenters svar till dolda och outtalade maktstrukturer.

Vår slutsats var således att maktstrukturen i relationen mellan vårdnadshavarna och förskollärarna formade förutsättningarna i alla våra teman, delaktighet, samverkan och kommunikation under inskolningen.

Nedan har vi delat in våra frågeställningar i rubriker, där vi diskuterar studiens resultat och kopplar dem till teori, tidigare forskning samt aktuella styrdokument. Vidare diskuterar vi vilken påverkan och vilka konsekvenser våra resultat kan ha för arbetet med en god samverkan, samt reflekterar över studiens resultat i relation till förskollärarens yrkesroll. Till sist avslutar vi med eventuella frågeställningar och förslag på fortsatt forskning inom inskolning och samverkan.

7.1 Hur uppfattar förskollärare och vårdnadshavarna möjligheten till delaktighet i verksamheten?

Det som framkommit i vår studie är att vårdnadshavarna överlag känner sig delaktiga i utformningen av sina barns inskolning. De upplever att förskollärarna generellt sett lyssnar till deras önskemål och är flexibla under inskolningsprocessen. Denna uppfattning delades av förskollärarna som berättade hur de uppmuntrade vårdnadshavarna att komma med egna tankar samt att de var väldigt måna om att ta reda på så mycket som möjligt kring barnens behov. Det vi däremot kunde se var att delaktigheten sällan sträcker sig längre än till att vårdnadshavarna kunde påverka utformningen vad gäller tiden, vilket även Markström och Simonsson (2017) tar upp i sin studie. Vårdnadshavarna gavs möjlighet att påverka hur många timmar de skulle vara per dag på förskolan under inskolningen, de fick även påverka efter hur många dagar det kändes okej att lämna barnet ensam på förskolan första gången samt hur lång stund.

Vi kunde dock endast finna några få exempel då vårdnadshavare faktiskt fick vara delaktiga i utformningen och då var detta endast vid specifika tillfällen då barnets behov krävde detta. Det vi kunde höra hos vårdnadshavarna var en uppfattning om att detta främst berodde på en osäkerhet och kunskapsbrist hos sig själva hur en inskolning kan eller bör se ut. De flesta vårdnadshavare gav uttryck att de ”lyssnade på” och ”litade på” förskollärarna eftersom de ansågs ha mer kunskap och erfarenhet. Vi kunde även utläsa vad vi tolkade som en osäkerhet hos vårdnadshavarna kring vad de fick och kunde komma med gällande frågor och förslag kring inskolningen. Markström och Simonsson (2017) beskriver att även om förskolläraren säger att de bjuder in föräldrarna till att vara mer engagerade och aktiva i inskolningen så sätter förskolläraren ändå gränser för hur långt föräldrarnas engagemang kan gå.

I intervjuerna med förskollärarna kunde vi urskilja en viljan och en önskan att vårdnadshavarna skulle känna sig delaktiga men att det fanns en gräns för hur delaktiga de kunde vara. Vi kunde även se att flertalet förskollärare uttryckte att det trots allt var de som satt på den största kunskapen och att det därför var svårt att få vårdnadshavarna fullt ut delaktiga. Vidare fanns det funderingar om förskollärarna ens ville ge vårdnadshavarna delaktighet. Detta är något som går emot det förskolans läroplan uttrycker, där “arbetslaget ska vara tydliga i fråga om mål och innehåll i utbildningen för att skapa förutsättningar för barns och vårdnadshavares möjligheter till inflytande” (Skolverket, 2018, s.17). Föräldrar förväntas att vara delaktiga och involverade i alla situationer under inskolningen men Markström och Simonsson (2017) menar att det bör ske inom vissa ramar och att det kan bli problematiskt om föräldrarna tar för mycket utrymme, det kan handla om att de lägger sig i för mycket. Vilket kräver att förskolläraren använder sin yrkeskompetens och erfarenhet i mötet med vårdnadshavare.

Eftersom vi valt att utgå från fenomenografi som teoretisk ansats, gav det oss möjlighet att tolka våra respondenters svar samt utläsa saker som de kanske inte uttryckt i ord men som vi ändå kunde uppfatta fanns där mellan raderna. Därav kunde vi vid en noggrannare genomgång av empirin utläsa en outtalad maktstruktur, som vi i sin tur kunde se påverka vårdnadshavarnas möjligheter till delaktighet. Vi såg att vårdnadshavarna i vår studie likt dem i studien som Sandberg och Vuorinen (2020) genomförde, var underlägsna redan från början då de kom till förskolans lokaler. Vi kunde utläsa att denna ojämna maktfördelning var en norm, eller ett förhållningssätt, som både förskollärare och vårdnadshavare utgick ifrån, även om ingen av dem kunde identifiera att så var fallet. I vår studie kan detta förhållningssätt ses som den dolda maktstruktur som vi tolkat finns mellan vårdnadshavare och förskollärare.

Vårdnadshavare upplever att de är trygga med inskolningen trots att de inte delgavs någon större delaktighet i utformningen, samt som de också nämner, att de just inte vet om de kan eller får vara med att påverka inskolningens utformning. Utifrån det förstår vi att det är väldigt svårt för vårdnadshavarna att vara delaktiga samt att de inte förstår i vilken utsträckning de får vara delaktiga. Vi tänker att det är svårt för förskolläraren att ge vårdnadshavaren en möjlighet att vara delaktig, om denne inte förstår att hen sitter på en makt som måste göras avkall på för att vårdnadshavaren ens skall få en möjlighet till verklig delaktighet. Föräldrar har rätt till delaktighet i förskolan och förskolepersonal har förväntningar om att upprätthålla en fungerande kommunikation med föräldrar. Förskollräraryrket strävar efter att betraktas som professionellt och då behövs det kunskap till att skapa en god kommunikation med föräldrar, som skall ingå i det professionella arbetet (Eckeskog, 2019).

7.2 Vilka uppfattningar finns kring samverkan och kommunikation mellan vårdnadshavare och förskollärare?

Även samverkan och kommunikationen sinsemellan uppfattades överlag som god av både vårdnadshavare och förskollärare. Vårdnadshavarna beskriver hur de får vara med i verksamheten, att de får information kring inskolningen och verksamheten samt att de är av uppfattningen att förskollärarna lyssnar på dem. De beskriver även att de litar på förskollärarna och att de lyssnar på vad de säger eftersom deras erfarenhet och kunskap är överlägsen deras egen kring inskolning och förskolans verksamhet i stort. Förskollärarens roll är att kunna se en helhet och möjligheter för barnens utveckling och lärande, där förskolläraren skall bidra till en trygg introduktion för barnen och dennes familj (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2015). Detta är något vi uppfattar att förskollärarna i vår studie lyckats med.

Det vi såg var att kommunikationen anses vara god men vi kan finna en stor skillnad i uppfattningar kring vilken typ av kommunikation som önskas samt vad den ska innehålla. Vårdnadshavarna önskar generellt mer specifik information kring deras egna barn. Denna information fick gärna innehålla både vad barnet gjort under dagen, tycker om att göra samt mer hur det går för barnet i den pedagogiska verksamheten. Vårdnadshavarna efterfrågade en utförligare, löpande kommunikation oavsett om informationen var positiv eller negativ. Vilket också beskrivs som arbetslagets ansvar i förskolans läroplan (Skolverket, 2018).

Förskollärarna däremot hade ofta svårt att urskilja och förstå vilken typ av information vårdnadshavarna önskar. De uttryckte även att de diskuterade i arbetslaget vad som ansågs vara relevant information att ge till vårdnadshavare, både i de kortare samtalen i hallen men

även vid de mer djupare utvecklingssamtalen. Eckeskog (2019) lyfter att kommunikation med föräldrar måste ses som en del av förskolans uppdrag där personalen bör ha nödvändig kunskap för att skapa och bibehålla en god kommunikation med föräldrarna. Vi tolkar detta som att vårdnadshavarna önskar en mer professionell kommunikation kring deras barn. De ville ha mer planerad information samt ett bemötande som kunde skapa trygghet hos vårdnadshavarna så att de kände att förskollärarna såg deras barn och kunde bemöta dennes behov.

Markström och Simonsson (2017) beskriver att det finns de fall där föräldrar känner svårighet i att lämna sitt barn. Lämningen ses som ett stort steg för dessa föräldrar. Där behöver förskolläraren ge extra stöd så att dessa föräldrar känner sig bekväma och trygga under barnets introduktion på förskolan. Flera förskollärare uttryckte istället en rädsla för att framstå som för pedagogisk om de framhävde sin yrkesroll för mycket. De ville istället gärna skapa en god relation till vårdnadshavarna genom att de skulle framstå som ”mer jämlik” i relationen. Vad som däremot uppkom var att kommunikationen avtog snabbt efter inskolningen till att så småningom endast bestå av mycket kort löpande information eller endast fokuserad till utvecklingssamtalen. För att vårdnadshavare ska känna sig sedda och betydelsefulla krävs det en kontinuitet. Det är samtalen och mötena som bygger en god samverkan och dessa behöver ske regelbundet för att samverkan ska bibehållas. Det förutsätter att vårdnadshavaren får den information som denne är i behov av och att det ges utrymme för dessa samtal att äga rum. Sandberg och Vuorinen (2020) benämner detta förhållningssätt som teambildande, dvs att både vårdnadshavare och förskollärare gemensamt ansvarar för en god samverkan trots skilda erfarenheter och perspektiv.

Även i samverkan kan vi se att vårdnadshavare och förskollärare har olika förutsättningar i relationen. Vi förstår genom hur de båda har uttryckt sig, att maktstrukturen spelar roll även här. Vår slutsats kring samverkan och kommunikation är att det är mycket svårt att uppnå god samverkan om speciellt förskollärarna inte har en medvetenhet kring de maktstrukturer som råder. Vi kunde även se att förskollärarnas val att försöka skapa en mer personlig och avslappnad relation till vårdnadshavarna inte helt stämde överens med det vårdnadshavarna efterfrågade både enligt vår studie samt tidigare forskning (Einarsdottir & Jònsdòttir, 2019). Dock nämner Sandberg och Vuorinen (2020) att samtalet kan bli mer jämställt om förskolläraren intar ett mer personligt förhållningssätt. Men de förtydligar även att det finns en stor risk i att göra så då förskollärarna kan uppfattas som mindre kompetenta och yrkesprofessionella. Här ser vi ett dilemma i förskollärarens yrkesroll. Hen behöver framstå som kompetent och professionell i sin yrkesroll för att skapa en trygghet och tillit hos vårdnadshavarna. Samtidigt som det är viktigt att kunna skapa en god och jämlik relation, vilket lättast görs på det personliga planet. Sandberg och Vuorinen (2020) menar att det finns flera olika sätt att bemöta vårdnadshavare som tar kontakt i frågor som rör sitt barn. Författarna beskriver det kunniga förhållningssättet, där förskollärarna ser sig själva som experter på barn. Genom att anta ett sådant här förhållningssätt kan vårdnadshavare som är osäkra i sin föräldraroll känna en trygghet hos förskolläraren, medan vårdnadshavare som sedan innan är trygga snarare kan se ett sådant här förhållningssätt som ett överlägset sätt gentemot vårdnadshavare. Detta är något som Sandberg och Vuorinen (2020) bekräftar. Vårdnadshavarna står alltid i ett underläge ur ett maktperspektiv när de besöker förskolan, då det är förskollärarnas arbetsplats. Författarna menar att det är förskollärarens ansvar att upprätthålla och bibehålla en god relation till vårdnadshavarna, vilket Stefan i citatet ovan också påtalar. Då förskolläraren enligt förskolans styrdokument är den som har ansvar att utforma, lägga grunden för samt upprätthålla en god samverkan (Skolverket, 2018), finner vi det kritiskt att förskolläraren tar maktstrukturer i beaktning kring samverkan med

vårdnadshavare. Om man som förskollärare inte ser att en ojämlik maktstruktur existerar i relationen, är det enligt oss svårt att se hur en god samverkan skall kunna utvecklas samt bibehållas genom barnets hela utbildning på förskolan.

7.3 Didaktiska konsekvenser

Vårt syfte var att undersöka vårdnadshavares och förskollärares uppfattningar om delaktighet, samverkan och kommunikation under inskolningen, men också om samverkan förändrats under barnets fortsatta tid på förskolan. I vår studie fann vi både likheter och olikheter i vårdnadshavarnas och förskollärarnas uppfattningar. Vi ser att kunskapen om dessa likheter och olikheter kan bidra till att arbetet med att utveckla en god samverkan förbättras. Gällande vårdnadshavarnas delaktighet, var det gemensamt för både förskollärarna och vårdnadshavarna i vårt urval att de såg till barnets behov främst för att skapa trygghet för barnet i verksamheten. Detta betydde i en del fall att de förbisåg sina egna tankar och önskningar kring delaktighet. Vuorinen (2018) beskriver att föräldrar efterlyser ett kontinuerligt och långsiktigt samarbete med förskollärarna, där omsorgen och tryggheten hos barnet lyfts fram som det viktigaste utifrån föräldrars perspektiv. Det goda samarbetet mellan föräldrar och förskollärare skall bidra till en positiv utveckling och välbefinnande hos barnet. I vår studie visade vårdnadshavarna detta främst genom att de backade lite, lyssnade och litade mer på förskollärarnas kunskaper och erfarenheter. Vi tänker att det finns en risk i att vårdnadshavarna litar för mycket på förskollärarna, då vi anser att det inte är en god grund för en jämlik relation i samverkan.

I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) kring samarbetet med vårdnadshavare vad gäller inflytande, delaktighet och ansvar, står det att förskollärarens uppdrag är att ta hänsyn till föräldrarnas synpunkter samt inkludera och stötta familjer. Det skall finnas ett nära samarbete mellan förskolan och hemmet där goda relationer skapas och upprätthålls genom kommunikation och en god samverkan. Genom att vårdnadshavarna backar och lyssnar mer på förskollärarna, så blir det enligt oss väldigt svårt för förskolläraren att faktiskt förstå vad vårdnadshavaren önskar och därmed även att ge dem möjligheten att vara delaktig. Både förskollärarna och vårdnadshavarna uttryckte även att vårdnadshavarnas delaktighet främst bestod av att påverka tiden. Båda grupper framstod även som nöjda med denna typ av delaktighet. Vi tänker att delaktighet består av så mycket mer än att bara tiden för inskolning, och funderar om de inte missar ytterligare möjligheter att skapa en öppen och god relation. Keys (2002) förklarar att relationen mellan vårdnadshavare och förskollärare är komplicerad då denna relation inte är självvald. Författaren menar att det ytterst handlar om att skapa en förtroendefull relation, där båda parter förstår sin del i samverkan och accepterar varandras olikheter, värderingar och erfarenheter och där förskolläraren tar hänsyn till de olika förutsättningar som finns hos olika familjer.

Vidare kunde vi se att båda grupper uppfattade samverkan och kommunikationen som god, även om den drastiskt minskade med tiden. Delade uppfattningar fanns dock i vad informationen och kommunikationen skulle bestå av. Vårdnadshavarna efterfrågade vad vi tolkade som ett mer professionellt bemötande då detta bidrog till trygghet och tillit för förskollärarna och verksamheten. Detta medans flera av förskollärarna främst ville skapa en relation till vårdnadshavarna på ett personligt plan. Denna variation i uppfattningar ser vi skulle kunna bidra till att förskolläraren har sämre möjligheter att skapa en trygg och öppen relation, och därmed även en god samverkan. Förskolläraren behöver enligt oss ta hänsyn både till vårdnadshavarens och barnets känslor och åsikter under inskolningen för att etablera en god samverkan, samt att upprätthålla en sådan. Men om förskollärare och vårdnadshavare

har skilda uppfattningar och dessa inte tas i beaktande, påverkar det enligt oss förutsättningarna för en god samverkan. Enligt Ylvén och Wilder (2018) blir samverkan ytterst meningsfull för alla inblandade om den fungerar, där det är av stor vikt att förskollärare är lyhörda, samt har en positiv inställning till att samverka med vårdnadshavare och ta tillvara på deras tankar och idéer. En god start på samverkan är grunden till att skapa en trygg miljö för både barnen och vårdnadshavarna i förskolans verksamhet.

Vi ser ett problem i att som förskollärare sträva efter att ha en tillitsfull och öppen dialog med vårdnadshavarna utan att egentligen veta vad de efterfrågar. Vuorinen m.fl. (2014) betonar också vikten av att det är den goda relationen mellan vårdnadshavare och förskollärare som bidrar till att skapa trygghet hos barnen. De menar vidare att det är viktigt att förskolläraren bygger en förtroendefull relation till föräldrarna där de kan ha en öppen dialog kring barnet om vad som har hänt under dagen på förskolan. Då visar förskolläraren att de är lyhörda och ser barnet samtidigt som de förklarar och synliggör det pedagogiska arbetet som förskolläraren ansvarar för. Vi ser också utifrån vårdnadshavares perspektiv vikten av fortsatt bra samverkan och kommunikation kring barnens dag på förskolan, både på personligt plan men även kring barnets utveckling och lärande. Vi ser att det har en stor betydelse för att stärka känslan av trygghet hos vårdnadshavarna. Sandberg och Vuorinen (2020) beskriver vikten av att ha ett uppföljningssamtal med vårdnadshavarna efter inskolningen. Ett uppföljningssamtal kan stärka tilltron till förskolans praktik då vårdnadshavarnas uppfattningar anses betydelsefulla.

Det som även blev tydligt under arbetets gång var hur stor betydelse makt hade i relationen mellan vårdnadshavare och förskollärare. När vi diskuterade och utformade frågorna till intervjuerna tog vi med en fråga rörande makt till förskollärarna. Det visade sig att det blev en väldigt intressant fråga som förskollärarna hade svårt att ta ställning till, trots att vi försökte ställa följdfrågor. Även i det fortsatta arbetet med vår empiri, samt vår analys blev maktstrukturer tydliga och vi valde därför att lyfta detta som ett tema i vårt resultat. Där kunde vi tydligt se i både vårdnadshavare och förskollärares citat, att de båda utgick ifrån att förskollärarna har den största makten även om de flesta inte reflekterade över det. I enlighet med Einarsdottir och Jònsdòttir (2019) fann vi att vårdnadshavare upplever det svårt att påverka något i utformningen utöver tiden. Förskollärarna lägger dock stor vikt vid att göra vårdnadshavare delaktiga och ge dem inflytande. Vilket vi t.ex. ser i Malins citat då vårdnadshavaren fick bestämma att de skulle vara med på lunchen. Malin nämner dock inte detta som att hon gav ifrån sig makt, utan i form av ett samarbete. Vi tolkar detta som att det var ett aktivt och medvetet beslut att låta dem bestämma vid detta tillfälle, vilket säger oss att Malin hade makten från början och kunde ta beslutet att ge den till vårdnadshavarna. Då vi kunde se att det fanns outtalade, dolda maktstrukturer som ingen självmant lyfte, insåg vi att detta självklart måste påverka relationen och samverkan sinsemellan. Däremot frågar vi oss vilken typ av påverkan makten har, samt till vilken grad? Är det så att makt genomgående är något negativt, och vad skulle hända om främst förskollärarna utgick ifrån att de har makt när de möter vårdnadshavarna för första gången? Detta är något som vi alla kommer ta med oss in i vår kommande yrkesroll och förhoppningsvis kommer vi genom att erkänna och identifiera olika maktstrukturer, ha större möjlighet att skapa en god samverkan med vårdnadshavarna.

7.4 Vidare arbetsområden/fortsatt forskning

Som ovan nämnts så uppstod många frågor hos oss kring makt och maktens påverkan på samverkan mellan förskollärare och vårdnadshavare under arbetets gång. Vi frågade oss varför det var så svårt för främst förskollärare att tala kring makt eller uppleva att

maktstrukturer existerar. Var det en rädsla från förskollärarnas sida att inneha makt? Eller definierade de makt som enbart något fult och negativt som de inte ville identifiera sig med?

Vi började se tecken och mönster i vår empiri att maktstrukturer fanns beskrivna i de flesta svar hos båda grupper, men att ingen kunde beskriva det som makt. Vi såg även maktstrukturer genomgående i alla våra teman. Vi började undra vad denna medvetna eller omedvetna makt hade för betydelse för syftet med vår studie. Det vi kunde se var att en ojämlik maktfördelning påverkade relationen mellan vårdnadshavare och förskollärare. Både vår och Einarsdottir och Jònsdòttir (2019) studie bekräftar att det finns en outtalad överenskommelse om vilka som har makten, när det kommer till vårdnadshavare och förskollärare. Vårdnadshavarna förlitar sig på förskollärarnas yrkeskompetens, trots att de inte alltid tyckte detsamma och menade att det viktigaste är barnens trygghet, vilket även Nilsson (2015) bekräftar som en typ av makt. Vi kunde däremot inte finna svaret på om detta var genomgående negativt eller om det även kunde finnas något positivt med att någon hade mer makt än den andre. Vår analys var dock att om maktstrukturerna fortsatte vara outtalade eller rent av omedvetna, så hade detta en negativ inverkan på förskollärarens arbete för en god relation. Vet man inte att man står på en maktposition är det enligt vår uppfattning svårt att förstå att den andre kan känna sig underlägsen i allt som relationen innefattar.

Vi ser ett behov att vidare undersöka maktstrukturer mellan vårdnadshavare och förskollärare samt vilken påverkan de har på samverkan sinsemellan. Vi ser att ytterligare kunskap hos förskollärare kring ojämlika maktstrukturer kan bidra till en ökad förståelse och ytterligare verktyg i arbetet för en god samverkan med vårdnadshavarna.

8 Referenslista

Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I G, Ahrne., & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder.* (2.uppl.). (s.8-16). Liber.

Bengtsson, J. (2011). Fenomenologi. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 2020-11-09. Tillgänglig: http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%c3%a5ng/fenomenologi.

Bjørndal, C.R.P. (2018). *Det värderande ögat. Observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning.* Liber.

Botö, K.,Lantz-Andersson, A.,& Wallerstedt,C. (2017). "Ja tycker om B" -barns deltagande i läs och skrivundervisning i förskolan. Forskning om undervisning och lärande. 2(5).

Denscombe, M. (2014). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsobjekt inom samhällsvetenskaperna.* (3.uppl.). Studentlitteratur.

Dolk, K. (2013). *Bångstyriga barn: makt, normer och delaktighet i förskolan*. Stockholms universitet.

Eckeskog, L. (2019). Kommunikation i förskolan. *Förskollärares och barnskötares kommunikation med föräldrar i ett digitaliserat medielandskap.* Umeå Studies in the Educational Sciences.

Einarsdottir, J., & Jónsdóttir, A.H. (2019). Parent-preschool partnership: many levels of power. *Early Years: Journal of International Research & Development.* Vol. 39 Issue 2, pp.175-189.

Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (2015). Förskolan- en arena för möten. I Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (Red.). *Att bli förskollärare- mångfacetterad komplexitet.* (s. 99-107). Liber.

Eriksson-Barajas, K., Forsberg., & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap.* Natur och kultur

Eriksson-Zetterquist, U., & Ahrne, G. (2015). Intervjuer. I G, Ahrne., & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder.* (2.uppl.). (s.34-54). Liber.

Johansson, E., & Rosell, Y. (2020). Livsvärldsfenomenologi-att studera människors levda erfarenheter. I A, Åkerblom., A, Hellman., & N, Pramling. (red.). *Metodologi- För studier i, om och med förskolan.* (s.73-88). Gleerups utbildning AB.

Keys, C-R. (2002) A Way of Thinking about Parent/Teacher Partnerships for Teachers. *International Journal of Early Years Education.* Vol. 10, (3), pp. 177-191.

Kultti, A., & Pramling Samuelsson, I. (2016). Investing in home–preschool collaboration for understanding social worlds of multilingual children. *Journal of Early Childhood Education Research.* Vol.5 (1), pp.69-91.

Lindstedt, I. (2017). *Forskningens hantverk.* Studentlitteratur.

Markström, A & Simonsson, M. (2017). Introduction to preschool: Strategies for managing the gap between home and preschool. Nordic Journal of Studies in Educational Policy.

Merleau-Ponty, M. (1962). *Phenomenology of perception.* Routledge

Nilsson, B. (2015). *Socialpsykologi- Teorier och tillämpning.* Liber

Nilsson, B., & Waldermarson, A-K. (2016). *Kommunikation- samspel mellan människor.* (4.uppl.). Studentlitteratur.

Patel, R., & Davidsson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder- Att planera, genomföra och rapportera en undersökning.* Studentlitteratur AB

Pramling, N. (2020). Vad utmärker vetenskaplig kunskap. I A, Åkerblom., A, Hellman., & N, Pramling. (red.). *Metodologi- För studier i, om och med förskolan.* (s.15-36). Gleerups utbildning AB.

Rennstam, J., & Wästerfors, D. (2015). Att analysera kvalitativt material. I G, Ahrne., & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder.* (2.uppl.). (s.220-236). Liber.

Rönnerman, K. (2020). Aktionsforskning som examensarbete. I A, Åkerblom., A, Hellman., & N, Pramling. (red.). *Metodologi- För studier i, om och med förskolan.* (s.275-292). Gleerups utbildning AB.

Sandberg, A., & Vuorinen, T. (2020). *Hem och förskola. Samverkan i förändring.* (2. uppl.). Liber.

Svensson, P. (2015). Teorins roll i kvalitativ forskning. I G, Ahrne., & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder.* (2.uppl.). (s.208-209). Liber.

Svensson, P., & Ahrne, G. (2015). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I G, Ahrne., & P, Svensson. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder.* (2.uppl.). (s.17-32). Liber.

Svensson, L., & Åkerblom, A. (2020). Fenomenografi om undervisning i förskolan. I A, Åkerblom., A, Hellman., & N, Pramling. (red.). *Metodologi- För studier i, om och med förskolan.* (s.89-105). Gleerups utbildning AB.

Skolverket. (2018). Läroplan för förskolan Lpfö 18. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer Hämtad: 2020-11-10.

UNICEF (2009). FN:s konvention om barnets rättigheter. Tillgänglig: www.unicef.se. Hämtad: 2020-11-10.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed.* Tillgänglig: https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf. Hämtad: 2020-12-17.

Vuorinen, T., Sandberg, A., Sheridan, S., & Williams, P. (2014). Preschool teachers' views on competence in the context of home and preschool collaboration. *Early Child Development and Care,* 2014. Vol. 184, No. 1, 149–159.

Vuorinen, T. (2018). 'Remote parenting': parents' perspectives on, and experiences of, home and preschool collaboration, European Early Childhood Education Research Journal, 26:2, 201-211.

Ylvén, R., & Wilder, J. (2014). Samverkan med barn och familjer. I A, Sandberg. (red.). *Med sikte på förskolan- barn i behov av stöd.* (s. 249-268). Studentlitteratur

Åberg-Bengtsson, L., & Pramling, N. (2020). Data att räkna med-om att använda siffermaterial i ett vetenskapligt uppsatsarbete. I A, Åkerblom., A, Hellman., & N, Pramling. (red.). *Metodologi- För studier i, om och med förskolan.* (s.185-204). Gleerups utbildning AB.

Öberg, P (2015). Livshistorieintervjuer. I G, Ahrne & P, Svensson. (red.). *Handbok i kvalitativa metoder.* (2.uppl.). (s. 55-67). Liber.

9 Bilagor

Bilaga 1 Intervjufrågor förskollärare

1. Vilka möjligheter ger du vårdnadshavarna att få vara delaktiga och påverka utformningen på inskolningsperioden?

2. Vilka möjligheter har du att utforma inskolningen för att kunna bidra till en god samverkan och möta både vårdnadshavares samt barnens behov?

3. Hur sker kommunikationen mellan förskola & vårdnadshavare?

4. Hur behålls en god samverkan under hela barnets förskoletid?

5. Hur upplever du maktförhållanden i samverkan med vårdnadshavare?

6. Hur vill du som förskollärare att samverkan ska se ut mellan verksamheten och hemmen?

Bilaga 2 Intervjufrågor vårdnadshavare

1. Hur upplevde du att samverkan med förskolan fungerade under inskolningen?

2. Hur fick du som vårdnadshavare möjlighet att påverka innehållet & utformningen av inskolningen?

3. Hur ser samarbetet och kommunikationen ut idag mellan förskolan och dig som vårdnadshavare?

4. Hur upplever du att en god samverkan mellan vårdnadshavare och förskolan skall vara?

5. Hur skulle du som vårdnadshavare vilja bli mer delaktig under inskolningen?

Bilaga 3 Informationsbrev till vårdnadshavare

Vi är 3 studenter som utbildar oss till förskollärare vid Göteborgs universitet. Som en del av utbildningen genomför vi ett examensarbete i form av en studie. Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om hjälp med ert deltagande i intervjuer.

Information om studien

Studiens syfte är att titta på hur vårdnadshavare och förskollärare uppfattar samverkan kring barnets inskolning, samt hur samverkan ser ut under barnets fortsatta tid på förskolan.

Förfrågan om deltagande

Vi önskar komma i kontakt med er vårdnadshavare som är intresserade av att hjälpa oss med era uppfattningar kring just ert barns inskolning. Intervjuerna sker enligt överenskommelse, förslagsvis i anslutning till att ni hämtar eller lämnar ert barn på förskolan. Intervjun tar ca 30 minuter och kommer att spelas in genom ljudupptagning, detta för att vi i efterhand ska kunna analysera svaren. Med tanke på rådande situation sker intervjuerna på ett sådant sätt att de följer folkhälsomyndighetens rekommendationer gällande avstånd för att minska smittspridning. Exempelvis utomhus, i en rymlig lokal där avstånd är möjligt eller via zoom.

Konfidentialitet

Alla uppgifter om dig och ditt barn behandlads konfidentiellt. Detta innebär att de förskolor/ förskoleklasser, barn, eller pedagoger som finns med i undersökningen inte kommer nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskiljas i undersökningen. Vilken stad eller stadsdel undersökningen genomförs i skrivs inte heller fram i uppsatsen.

Hantering av data och personuppgifter

Efter avslutat examensarbete raderas all data och insamlade personuppgifter.

Frivillighet

Deltagande i studien är frivilligt och bygger på att barnets vårdnadshavare ger sitt skriftliga samtycke. Alla deltagare har också rätt att avbryta sin medverkan i studien när som de önskar utan att ange särskilda skäl för det. För att avbryta sin medverkan kontaktas studenterna, se kontaktuppgifter nedan. Väljer du att inte delta i studien, eller att avbryta medverkan, så kommer detta inte få några konsekvenser och inte påverka eller inkräkta på ditt barns sedvanliga tillvaro på förskolan.

Jag har tagit del av ovanstående information och samtycker till att delta i studien

Datum ……..……

Namn……..……

Underskrift och

mobilnummer…….……..……

……..

Genom ditt samtycke godkänner du att vi tar kontakt med dig via sms för att bestämma en tid som passar dig för genomförandet av intervjun.

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på nedanstående mailadresser:

Med vänliga hälsningar

Anna Wallin

guswalanau@student.gu.se.....

Caroline Åberg Strandberg

gusbercabv@student.gu.se.....

Eva-Lena Dubos Persson

gusdubev@student.gu.se.....

Universitetslektor

Anne Solli

***Tel:* 031-786 24 58**

E-mail: anne.solli@gu.se